

ГЭЫНДА
САҚАНИА-ЦХА

АХЫ ЦЭЫКЭБАР

ГЭЫНДА САҚАНИА-ЦХА

АХЫ ЦЭЫКЭБАР

ГЭЫНДА
САҚАНИА-ЦХА

Гәында Сақаниа-ңха

АХЫ ЦӘЫКӘБАР

Ажәеинраалақәа

Акәа – 2003

Атыжыы Александр Анқаб

Гэында Сақаниа-пқа. Ахыы цэыкэбар.
Ажэеинраалақәа. – Акәа: 2003. – 248 д.

Гэында Сақаниа-пқа лышәкәы "Ахыы цэыкэбар" еиуеиц-
шым ашықәсқәа рзы иаңылцаз ажэеинраалақәа еидна-
кылеит. Уи аңхәаюцәа дырдыруеит аизгақәа: "Аңшқарах",
"Анана Гэында", "Аматанеира" рыла.

Гэында Сақаниа-пқа лажэеинраалақәа гәаартрак, гәыңсы-
чҳарак рыцоуп. Зегь рацкыыс лара лзы ихадароуп аңшаара,
аҕыцра, ацаулара. Аизга "Ахыы цэыкэбар" апоезиа ачыдара
ахынзалшоз ианыңшуеит. Уи еиднакылоит абзиабара, ауаю-
ра, аңстазаара – зегь рацкыыс ихадароу ауаю изы.

© Гә. Сақаниа-пқа, 2003

Ахъаа хъуеит,
 Ахъаа иаѣалоит ашәтқәа,
 Ахъаа цсуеит,
 Бзиа хбань ахала.
 Исыхъуеит иаба?
 Ацсҭазаара
 Сыхъуеит ҭәҭәалашәа,
 Акалашәа ишоуп са сдунеи,
 Акалашәа!
 Исыздырзом акагы,
 Избан? –
 Сан лцәа сзалашәа...
 Усыздырзом уаргы,
 Истәхзам усгәалашәар,
 Истәхзам,
 Истәхзам акагы,
 Ичмазџуп адунеи ххъаала,
 Иузхымгаша ахъаа хазуп,
 Зибнака
 Ичмазџуп адунеи зеггы чмазџуп,

Зишәнака
Исыхъуеит иаба?
Аңсҭазаара зегь,
Сыхъуеит ҭәҭәалашәа,
Акалашәа ишоуп са сдунеи
Зынза акалашәа....

Шәымш ииуаз абзиабара,
Мышкы иңсуаз
Ҥсҭазаарак иаңсоуп.

Цьео Писторинии уахь

Стыңан ацлақәа еиҥаҳа,
Ажәла каҥса,
Амца еиқәца,
Сара стыңан...
Сцымхәра ацлақәа уңылоит,
Ацлақәа ирҥалоит,
Ацлақәа ирхалоит,
Сыңсы саныңсуа,
Стыңан ацлақәа еиҥаҳа.

Абзиабара аниша Анцәа
Аңсра ашыңцра иашын,
Иңсрахеит!

Сыбзиабара шаны –
Ихәлаанза схәыцуп.
Сыбзиабара шаанза – шьыжьуп.
Бзиа узбоит...
Сыбзиабара шоит ынтә.

Ацла акәа амца җоуп,
Амца ыцәоуп.
Иҥыхаанза ацла зазоит,
Жәәан ихаларц.
Ацла аныцәо амца кәашоит,
Уа рерашья, –
Изаҳахьада амца ашәа...

Ацла акәа амца җоуп,
 Амца ыцәоуп.
 Ацла акәа амца җоуп,
 Ацша ыцәоуп.
 Ацла акәа цәыкәбарк җыит,
 Ацша еикәылеит,
 Амца җыхеит,
 Шышыи-наани,
 Амца уцәа.
 Нырцә дыргә-дыргә,
 Ацша агара,
 Ацла акәа амца җоуп.
 Амца кацшь,
 Шышыи-наани,
 Уа наани.

Сшья тамашәтны
Ацлақәа ирталойт,
Сыбзиабара макъана,
Шьяццштәылоуп, уаацшы...
Сшья тамашәтны,
Ацлақәа ирталойт уацәы.

Сшьяапаца ацша аауейт,
Ацлақәа ирықәыхәхә.
Ацлақәа цысха ицыруейт,
Сшьяапацака
Ацша иацәа аауейт,
Иқәыхәхә...

Ахъаа алашараѣ ианнеиуа
 Ицсуеит,
 Изтәу игәы ахы ықәцан
 Ихыцсааит.
 Анацъалбеит,
 Бзиа дышқазбоз рыцқа,
 Ихыцсааит.
 Игәы-ицсы рыцқа,
 Ахъаа алашараѣ ианнеиуа ицсуеит.

Дабакоу, ашарҗ аазгаша
 Дабакоу?
 Макьана ишазом,
 Макьана ацх ачапангы
 Хцәазам,
 Макьана
 Ихьз издырзом ауафы,
 Хьзык ауп имоу,
 Анцәа иишаз.
 Анцәа ибжьада еар бжык иаҳазом,
 Зишәнака,
 Игәнаҳа җшуп
 Макьана.
 Шьири дабакоу ауафы,
 Дыцәоуп макьана.

Сқәыңшра цәахуп схәыңы иңы,
Сашәақәа сгәаңан,
Сыбзиабара аңан.
Дкәаасуеит
Схәыңы
Сыңсаңан,
Сыбзиабара ыңәоуп
Шыжьуп.
Лашаран,
Сқәыңшра цәахп
Схәыңы иңы,
Сашәақәа сгәаңан.

Н. Цанба уахь

Ажәәан иаңхьаз ацысқәа хынхәуеит,
 Ирхәарц ашәа,
 Ажәәан ашәа
 Зхәо ацысқәа ңыруеит.
 Мазала итәу адунеи саҳауеит
 Цысашәан.
 Ирымхәац ашәа –
 Сахыңсаауеит...
 Ажәәан иаңхьаз ацысқәа хынхәуеит.

Сыцла рыкәа
Ацыс кәтағъ тоуп,
Шыри тали.
Сыцла рхылқа,
Ацыс хәыч талеит,
Ааңынроуп,
Шыри-тали.

6

Сыцла рыкәа ацыс кәтағъ тоуп,
Шыри-тали,
Сыцла рхылқа
Ацыс хәыч талеит
Итаҳәит.
Шыри-тали,
Ааңынроуп ухынхәит.

Сгәы аауртыр
 Сашәа кәтәап
 Икәандаза,
 Уаҳа аңсәзаараә
 Акымзарак сылымшеит,
 Акымзарак уаҳа...
 Сыбжыы ныцакны ашәазацәык
 Схәоит –
 Аңсәзаара ашәа.

Аңхын уанҭа
Амш ирцәахьысын
Ирцәаблит...
Амш ацкы шкәакәа,
Аңхын дахьцәуоит,
Аарцә аңхын чкәын,
Аңхынра ихаштын дыңшуп,
Нырцә ләылкәабоит,
Амш амшынае – шьыжьуп.

Аецә ажәла каңсон,
Ауаа зны иецәахон,
Нас аецәақәа тахон,
Ауаа ңырларц иецәахон...

Шьас исылоу ашәоуп,
Сшәымшыын – Ашәа!
Сдақәа иртоу иароуп
Бжәашәа хәроуп
Ахәрашәа шхәа,
Саныцсуа ахәрашәа...
Ҙсыс исхьцуа – Ашәоуп,
Ашәа рашәа шәхәа,
Ахәрашәа!

Ацсра ашәт џежь аҕоуп.

Ма қәаны
Уа снышәынтрахь.
Снышәынтра
Ғахәхәа шыжьны,
Сышәтуеит...
Снышәынтраә
Ашәт қацшьқәа
Шәтуеит,
Уацәашьыжь.
Шыри ақәа,
Угәхьяаган
Сыцсуеит...

Сыгәхьяагара,
Гәмыркатыл қаңшыны
Ишәтит
Асағы.
Сыгәхьяагара ғых-
Ашәтқаңшы.
Ишаанза.
Икыдцәан,
Абзиабара ауеит.
Уаха шаанза,
Агәмыркатылқәа шәтуеит асағы,
Сыгәхьяагара...

Сгәы бызшәак ауп иадыруа –
Абзиабара.

Бызшәак ала ҳаицәажәоит,
Ҳәаҳауп,

Ҳдагәоуп,

Ҳара ҳдунеи даәакуп,

Ҳара ҳамҗа хазуп.

Сгәы бызшәак ауп иадыруа –
Абзиабара.

Цыс бжыны
 Ашыжь аауеит
 Ахауа иқәықәхә.
 Цыс мцәыжәақәа
 Ирықәықәхә,
 Ашыжь аауеит.
 Ацлақәа иршәыцны,
 Ашыацқәа инархыцны,
 Амахәқәа ирықәықәхә,
 Ацыс бжы аауеит.

Сызқәа тланы
Ихалоит ажәәан.
Ажәәан цыртлан илбаауеит ақәа.
Азқәа тланы
Ирталойт адгьыл
Разаны
Аңсра.

Сыцых схәыч иаб!
Адыд сабду!
Амацәыс сан!
Амш санду!
Сыңта схәычқәа!
Смаҭацәа ақәа!
Рмаҭацәа азқәа!
Сыцых схәыч
Иаб дышәмырҭыхан.

Ацыси Ацсызи рыбзиабара ашәа

– Сыңсы угәылцәраан ианцо
Ацсызеиңш, –
Ускымсын,
Сара сыңсҕазаара зуп, сааныжь...
...Ицәуоит ацыс,
Сыңсуеит сныбмыжьын,
Зыңсҕазаара жәаану
Ажәаан еионахру азыжь?..
Бзиа еибабон ацыси ацсызи,
Ацыс азы изтамлеит,
Ацсыз азы изтымцит,
Иңсаанза еидымцит,
Бзиа еибабон ацыси ацсызи..

Сгәы ашәара сыкоуп,
Сгәы сашәоуп,
Сгәашәуп.
Саауртыр адунеи узшап,
Адуanei бжәашәоуп,
Сыбжыы уаҳап.
Сгәы урхиар,
Исымхәац ашәа,
Узысхәоит,
Аңстацага.
Бжә-хаҳәк рнаосан.
Саңьал кәашоит,
Амрңа...
Сыңсы цаға
Иахәит
Сгәы...
Сашәа сырхәа.

Раџабаан
Раџцәа зшәызхыз
Какан зҕаб
Арамцан,
Акасы иацәа раџцәан,
Лнацәкьарақәа
Лшәит ахәычы
Дыццакцәан,
Лзамҭа какан иаганы,
Хәыңра шыана лҕаңсан...
Раџабаан,
Лнацәкьарақәа
Лшәит ахәычы...
Лыблақәа раџаиацәан,
Лшыапацака игәылцт акакан,
Раџбаан...
Раџцәа зшәызхыз
Акакан зҕаб
Арамцан...

Аңхын
Бла еицәа,
Бла қаңшь,
ҫакар блақәа,
Иаашар хәлаанза,
Азы ихыңшыло
Азғаб хәыңы,
Аңкы қаңшь,
Азы иахьцәуо.

Аарцә-ааза,
Нырцәы-наза
Наза-ааза,
Ауааы...
Нырцә-Аарцә.

Ахъаа зыркѳашо,
Аѳстазаара ахаѳкы.
Ахъаа ѳаѳан,
Хъаа хъызхуа.
Ахъаа зыркѳашо
Аѳстазаара
Ахаѳкы!...

Абзиабара зѳоу,
Ихоуп
Ѳшьблак.
Абзиабара
Зѳоу длашѳуп...

Ҳазефыхеаз ақсҗазаара
 Ҳажеаанза
 Ныхеароуп.
 Ҳазефыхеаз ақсра хҗеаанза
 Псҗазаароуп.
 Ақсҗазаара
 Хаауп,
 Агьама хдыраанза,
 Ҳазефыхеаз ақсҗазаара
 Хҗеуеит
 Ныхеароуп.

Аиқәацәагы шкәакәоуп,
 Ацхгы мшуп,
 Ус иацуп.
 Ааңын аоныцка
 Аңхын такуп,
 Аңхын аонуцка
 Азын лаҳәуп.
 Лаҳәашкәакәа,
 Халахь ианузеи?
 Хгәызацә ҳеануп.
 Аиқәацәа шкәакәоуп,
 Ацхгы мшуп.
 Лаҳәашкәакәан ханасыц
 Халахь иануп.

Ааңын аңарқалыкь цытлеит
Ұахьхьынза...

Аңхын абацои – иблит.

Ұамқак абзиабара, зыңсоузеи!

Шыри!

Азба сакит...

Сгәала исшәеит аңсҗазаара,
 Сыңсала исшәеит сыңсра.
 Шьяцмак иакароу аңсҗазаара,
 Шьяцмак иакароу аңсра.
 Сыңсала исзеит сыңсҗазаара,
 Сгәала исзеит сыңсра.
 Напык – ари аңсҗазаара,
 Егы анапы – аңсра.

Хцәуоит ханиуа,
Хаңсра агьама хдырбоит.
Ханыңсуа –
Хаира агьама.
Иахзеилымкааз здыруа
Аңсроуп.

Сыңсреи сыбзиабарей
Кьатеик еиыртцәеит.
Сыңсреи сыбзиабарей
Рыңстазаара еиларцеит.
Сыңстазаарей сыңсреи
Еильцын –
Сыбзиабара нхеит.

Амза – ицѐаз Амра,
Ихьшѐашѐаз адгьыл,
Хѐгеиѐа,
Ихьшѐашѐаз ашѐа – мзоуп.
Амза ицѐаз – Амра.

Адунеи иахьѐѐан икаѐѐоит
Анцѐа ибзиабара.
Зыѐсаѐара ицѐѐоу
Анцѐа иоуп.
Адунеи иахьѐѐан икаѐѐоит,
Анцѐа ибзиабара
Лашаран.

Шака иузшаз абзиабара
Акара ацлоит,
Акара аеашоит,
Уара уахь ихынхәаанза,
Шака иузшаз ауп...
Иузымшаз
Абзиабара
Хахәхоит.

Абзиабара Нцәара неироуп,
Сызшаз Нцәа бара саҭәашья,
Знык сыҭсаҭанза!
Знык агәаҭанза!
Знык аҭсраҭанза!
Бзиабара Нцәара
Снашьты знызаҭәык!!!

Дзацәымзарц ауабы
 Данишоз Анцәа
 Ибзиабара изишеит.
 Даныхынхәуаанза изнымхыр
 Дкьалоит.
 Уаанза
 Ицшаауеит,
 Ицәызуеит,
 Ихы ихаштаанза...
 Анцәа дызгәаламшәо
 Ибзиабара
 Нцәоуп.

Ақәа – аб,
 Ақәа – саб,
 Ақәа сабуп.
 Асы – ан,
 Асы сануп,
 Ақәа сануп,
 Ақәа сабуп,
 Асы сапқауп,
 Асы тыпқауп,
 Ақәа ауеит,
 Асы ауеит,
 Сан даауеит,
 Саб даауеит.
 Сан-ду!
 Саб-ду!
 Чара аауеит
 Асду Чара.

Ушьыжь иахасцоит аңсы,
Сыпраҳәазна ацысқәа узназгоит,
Сыпраҳәазна ацысқәа узыюнаскоит,
Ацыстрақәа зхаштхьоу уоны,
Скалт азна ацысқәа узназгоит.
Бзиа ушқазбои, иззы?

Аецәақәа рыццышә,
Абыжьқәа ашәаны,
Мазажәак ааргоит,
Шәзы-ры-ы!
Адунеи амаза рхәоит,
Хәыц-хәыцы...

Схы нықәцан Ақсра
 Унапағы,
 Сгәы ухы ықәцан,
 Зыңсоузеи!
 Иаңсоуп
 Ғазнык еиҫа
 Ақсҫазаара.
 Шыри,
 Схы нықәцан ақсра
 Унапағы.

Арбағь
 Абжыы шкәакәа
 Ҙаҗәоит
 Ашыжь алымҗа
 Ахәаша җашәоит.
 Ихәашоит
 Амра аҗычха,
 Ацыскәа
 Идырҗҗоит.
 Арбағь
 Абжыы
 Шкәакәа
 Ҙаҗәоит
 Ашьяжь
 Алымҗа.

Ҳиаанза ҳҷапан хырцәеит
Амраё.

Адуinei ҳаҳауан ҳиаанза,
Адуinei ҳамгәартан
Лыпха ацан,
Лашаран ҳаауан,
Зыпсеипш ҳазбоз
Ипсы ҳаизалымхуа,
Ипсы ҳәғхәаран
Ҳҷапан еибатаанза,
Амраё ихцәан
Рақхьатәи
Агәнаҳа.

Хгәы быжьба
 Абжымш рыены хайкароуп
 Хайцымкьар...
 Хгәы хқа –
 Ахымш аены
 Хайқәшәар?...
 Хгәы акуп
 Иара хшибо
 Ххы хазбар.
 Зегьы-зегьы здыруа җиҗом
 Азәы!
 Хқа,
 Быжьба,
 Акымзаракгы.
 Уу- Аллаҳ,
 Адунеи җыҗза...

Сиира бгәалашәома сан?
 Адунеи ақәла,
 Адунеи ҳақәлахоит ҳақсзом,
 Ҳабла нхаҳар,
 Ҳхы ҳгәалашәарц,
 Ҳгәы ныңсахны.
 Сиира зхаштхьоу
 Амра – Сан!
 Ҳаикәлацәоума?
 Адунеи ҳақәлахоит, ҳақсзом,
 Ҳаира – ңсроума?
 Ҳақсра – иироума?
 Сиира бгәалашәома Сан?
 Адунеи ақәла!

Амра ххәеит икаңшьза,
 Аңықәреи каңшь ґдырпуеит,
 Ашьыжь нацәкьара кахәхәа.
 Лахь хмоурц, халахь иаңхьо анапқәа
 Хрыгәзуеит.
 Икәандаза иасуеит аңша,
 Халахь ианырцаз анызхуа.
 Амра ххәеит икаңшьза.
 Ацлақәа гәнаҳа ззымдыруа
 Ихәоит Анцәа!
 Амра зегьы-зегьы здыруа,
 Аңықәреи каңшь ґдырпуеит анапқәа...

Ахаан ихэыцу Аңсҕазаара,
 Амра гэыпҕхэы каңшь ацэоит,
 Шыыжы ишыамхнышлан,
 Ахэылп ашыапҕынцақәа
 Ирықәгылт.

Агэыпҕхэы аҕшэаанза,
 Амра шарылоит...

Ахаан ихэыцу Аңсҕазаара,
 Анцэа икалт кны,
 Ахаан амҕа ианылоит.
 Амра гэыпҕхэыхшны икаҕэоит
 Ахэыцы бзиа дбаны.

Абыжьқәа еилало ашәаны,
Ашәтқәа шәтүеит.
Абжыи аңштәқәа,
Иуархәоит иарбан шәышықәсоу
Аецәақәа зтоу уахь
Хҳаны...

Цыхла адгьыл цыруеит
Ауаа ныцәо,
Ауаа аныцәо ицыруеит
Ирыздырзом,
Ирдырыр – иңсуеит.
Цыхла адгьыл цыруеит
Ицысхан.

Анакә ахылаңан
 Ицәоуп сыюны караха,
 Скәарақәа
 Гараха,
 Ацәа рхышьшы,
 Анакәа иалаха.
 Адгьыл иаҭааит,
 Ажәдан лакәны.
 Ҷыцбара
 Избоит
 Зегьы иины,
 Ҷыц шара
 Анакә ахылаңан,
 Ицәоуп сыюны...

Схы абахо?
– Амра!
Сгәы абакыду?
– Амра!
Ибантәти, иаба?
Иабанза
Ианба!
Сгәы абакыду?
– Амра!
Схы абахо?
– Амра!

Адстазаара ацла
Иамцаршәу акакан
Цсроу, цстазаароу здыруада
С е и д р о у?

Сыюныцка асаат хәыч
Ццакуеит...
Сыццакуеит.

Уңсы амра иацоуп мралаша,

Уира утоуп.

Аирыз разныңссараха.

Аирыз амра тоуп,

Аирыз итыкбаса ахш катәоит ишкәакәаза.

Дунеи ахбаа еиззыркәкәаз,

Амра хәшәуп.

Адуinei зыңсы ташәаз,

Зхбаа хбаан иашәахаз,

Уңсы шкәакәа

Сакәыхшоуп.

Ашьыжь ацха хуп,

Ацха шкәакәа.

Аирыз амра тоуп,

Амра шкәакәа.

Адомбеиқәа ацх ааргон
Еуардынла,
Зегь аныцәоу,
Рыцсы ршьоит,
Нырцә ианыкоу,
Аарцә рбоит
Адомбеиқәа ацх ааргоит
Еуардынла.

Ацых агәыр аца,
Ианкылсуа
Ацәа иалыцшуеит
Амш цағаза...

Сымш хәашаны
Иҗырпны,
Хәаша-хәашала,
Аңыс еизыргоит.
Снапакны
Издыруада
Зака схьцуа?

Аңсра аңсы ахьтоу
Аңстазаараҗоуп,
Аңстазаара
Аңсы –
Аңсраҗы.

Амш хәашаны иҗырпны,
Хәаша-хәашала ацыс еизыргоит,
Ауаа рзыхәа.
Адәакны,
Ауаа ирзымхәо,
Амш
Хәаша
Ацысқәа еизыргоит адәакны.

Х-еиқәхәаларстак
Еиқәхәалоуп аңсра
Анапсаргәыца,
Еиқәхәаларстак
Хаира.
Еиқәхәаларстак
Хабзиабара,
Ахцатәи – ҳаңсра.
Хаира анапсаргәыцан
Еиқәхәалоп
Хаңсра.

Сыңсы ахыц ианцаны иуртан –
Ашьабыста уеихсын – сушыт...
Ажәеипшыаа рашәа хәа,
Уаа Жәеипшь Жәеипшьаркан!
Ажәеипшь иңха,
Ажәеипшь раҳәшья...
Са сшьабыстоуп,
Сумшыын уацәы –
Сыңсы ахыц ануп еиҥа унапы.

Азацәра шәҥуеит ианыңсуа
Шәҥышкәакәан.

Сцәа иаду сызацәра,
Сгәы ацкьыс исзааигәоуп.
Сыңсы злаҳәо сызацәра – ацәа,
Сара зегь рацкьыс,
Азынра сзааигәоуп шыта...
Сцәа иашәуп сызацәра,
Шкәакәа сыңсра.

Ацх ахькыдцәо
Аецәақәа хыцуеит,
Сыңсрушь?...

Леуарса Бытәба уахь

Напымш,
 Асахьаҥыхы,
 Знапыңшзақәа ахьаңссо,
 Уаҥымш
 Згәы хьааха ихьаңссо.
 Згәы ахьаҥуа
 Ахьышьтыбжь,
 Алашара ашьтыбжь,
 Ихьацу хгәабжьейңш,
 Абжьыцаға.
 Напымш
 Асахьаҥыхы,
 Знапыңшзақәа ахьаңссо
 Мшаенеиңш.

Зыцсра кашәаз
Ибзиабара дацоуп.
Бзара гәырға
Уа цсрагәырға,
Цсра неитамхәа
Цстазаара злымшо,
Ацсра дахәоит,
Зыцсра кашәаз
Ибзара дацоуп
Цстазаарахәа.

Гәыла амра хтоит иаҳзымто,
Гәыла амра хгоит иаҳзымго,
Хгәабжа – мроуп,
Хгәабжара – ацх,
Шьамхахьы амш,
Ахш каҗәоуп,
Амаалықцәа ихдыршәҗыз ажәоан,
Амра хтуп.

Қәаны ишауаз ажәоан,
Имшынхеит мышкы....

Хгәы Анцәа дузза ипхьарта,
Хаимаздо
Ацха цәры хгәы!
Ацха зацә,
Зегь захауа,
Зегь збо,
Зегь здыруа,
Хапсы штоу хзырдыруа,
Ацәцәабжы.
Хгәы Анцәа Дузза –
Адгьыл ахь
Данылбаауа
Аоны.

Ацикл «АМРА»

Амра аңсы зхоу,
 Амра бла зтоу,
 Асаби зысабира зхаштны
 Иажәыз.
 Зысабира еипш зажерә шкәакәоу,
 Гәнаха зыграм адунеи ацәа каңшь
 Харма мцәыжәа ицаку,
 Хдақәа
 Иртоу Амра
 Цахә-цахә еисуеит.
 Хдақәа иртоу Амра каңшь,
 Анцәа ицәа ҳахнакаауа
 Иаххыпсаауеит...

Адгьыл агьама мбазакӕа
 Ажӕан хзырбода?
 Адгьыл мхӕазакӕа,
 Рацхьаза ажӕан зызхӕода
 Амца ианылан иаахьада?
 Амца ианылан ицода?
 Хара иахзымхӕаз иахьа,
 Уацӕы, уацӕашьтахь
 Изхӕода?
 Адгьылаӕ азгьама хдырбоит
 Ажӕанаӕ амца...
 Адгьыл агьама зымбаз,
 Ажӕан издырзом игӕаца.
 Адгьыл агьама мбазакӕа,
 Ажӕан хзырбода?

Аңсра хаа кәашоит,
Аңсҕазаара аша цәуоит,
Аңсрагы бзиа ҳабоит,
Ҳара иаҳбаанза бзиа!

Аҗеипш иаҳжәыз
Агәнаҳа цьбароуп,
Раңхьа ҳазәыхәаз,
Нас ахьынеипш иашоуп.
Иаҳхыңсаанза
Ҳахыңсаауеит,
Аҗеипш ҳазшьыз агәнаҳа.

Анцәа идыруеит ушызбо,
Анцәа иитәу?
Исыздырзом ушызбо,
Издырыр хәа сшәоит.
Иудыруа иудзымдыруа аиҳа аица,
Зегь мышкы ханцәоуп!...
Ххы анаххаштуа,
Хайтоуп хазгәалашәо;
Хайгәалашәаанза
Ииаххаштуа.
Анцәа идырып ушызбо!...

Иахдыруа ҳаџоуп!
 Ышьблак иҳазар ашәарыцаџ!
 Егьырт ҳаџбла ґаҳәоуп,
 Хгәы ыҳартлаанза.
 Зегьы збо,
 Издыруа
 Изаҳауа.
 Ахқатәи цәахуп...
 Зегь здыруа
 Ахқатәи хәоуп.
 Иахзымдыруа ҳаџоумцан хҳәоит
 Хуазыруа.
 Иахдыруа ҳаџоуп –
 Ахқатәи аблаә...

Даба ухацоуп
 Амра хты илхэацшуа арцыс!
 Убла хоа уцхашьеит,
 Духыччоит Амра,
 Улбылуеит,
 Лацш налхысаанза дзытуеит акэараеы.
 Даба ухацоуп улэацшы...
 Амра ихтуп, лцэа, лыцсы,
 Даба ухацоуп улэацшы,
 Дахьтоу ажэоан.
 Амра лэылкэабоит уцшы,
 Даба ухацоуп.

Азацәра агәы иқәиааз –
 Аныцә,
 Хгәы иҭоу зегь ххаршт
 Ёамѡак Ацстазаара,
 Х-ѣамѡак Ацсра,
 Хгәаҕы икоу
 Хгәалашәар хәа хшәоит
 Ёамѡак
 Аныцә агьама хбоит
 Ацсра – хароуп
 Ацсра ааигәа.

Схәычреипш исцәыхароу
Аңсра,
Схәычреипш исзааигәоу,
Схәычра ашьапышьтыбжықәа,
Сыңсра дырғыхоит.
Сыңсра ашьапышьтыбжықәа,
Схәычра дырцәоит,
Шышь-наани,
Сыбзиабара рыбжяаңсаанза
Сыңсы цанда,
Схәычра ашьапышьтыбжықәа саҳауеит
Ашьшьыхәа.

Ақәа иланацоит азы,
Азқәа аауеит, иқәыхәхә
Ақәа ауеит,
Ажәлаға.
Адыд ахухәа илагоит
Адгьыл агәы ардоит.
Ақәа иланацоит азқәа
Азқәа аауеит иқәыхәхә.

Аңсы ахшеиңш ишкәакәоуп,
 Аңыхәеиңш иласуп,
 Аңхызеиңш ихаауп,
 Иузымңшаауа хәшәуп.
 Аңсы ахшеиңш ишкәакәоуп,
 Амреиңш ишуп.

Сыңсреи сыбзиабареи
Рызқәа еидуп,
Сара азә соуп.
Сыбзиабара цаҳә-цаҳә,
Сыңсра хьшәашәеи –
Еиҕацәоуп.
Сыңсы нырзымша еилыцт.
Сара азә соуп...

Гәил цкык сзааухәан
Исшәын пхнынза,
Сгәы цәахын агәил
Гәеипш уа укынза.
Агәил цкы сшәын
Апхын идыршыз
Абаз еипш.
Амра сцәа ианыз сыхьуан.
Сгәы кылызблааз
Абаз қаңшь,
Былуан сшьапаца.

Сгәил цкы
 Былуан исшәухаанза,
 Сцәа шкәакәа зытуан
 Ахшеипш
 Ацла бгы иацәа сшәын.
 Ацысхәеипш иласыз сцәа
 Сыцсы ахаштхъан.
 Сгәы пытуан агәилеипш,
 Угхъааган сцәуон ацшқеипш,
 Сыцкы зацә ццышәхан,
 Уцхара сшылаҳәаз
 Угәызацә сындәылцит
 Ажәазацәны
 Г Ә Ы Н Д А А А ...

Шьхала дылбааит Анцәа,
 Нцәа ибара иаңсаз ашьхақәа.
 Абара – дызбаз!
 Аҳара – дзаҳаз!
 Нцәа илабара
 иаңсаз ашьхақәа,
 Нцәа абара дызбаз
 зыңсаңанза,
 Нцәа аҳара дзаҳаз
 згәаңанза,
 Абара дбаны,
 Нцәа ибжьи заҳаны
 ишәыз ашьхақәа,
 Сшәыңашьиңуеит,
 Анцәа дыздыруа.

Амра —
 Аирыз
 Каңшь
 Быбжыы
 Ұыкьасан
 Икаҕәоит
 Адгыылахь.
 Адунеи
 Иалыкәкәаз
 Ахаара
 Зжәуеит
 Быбжыы
 Сгәәҕы
 Еисуеит.
 Амра
 Саркьал
 Каңшь
 Абжыы
 Цаҕа.

Ари адгъыл аѣы
Сара истәу аґсроуп.
Сыбзиабара аґынза сназанда,
Ажәдан аґынза сназанда,
Ари адгълаѣ –
Сара истәу аґсроуп.
Сыбзиабара ашәа сызхәанда –
Сыңсы зегь ашәак иаѣхәароуп.
Ари адгъылаѣ истәу аґсроуп,
Сыбзиабара аґынза сназанда.

Адунеи сѣоуп,
 Сыѣсѣаара лашѣуп макъана.
 Сыѣсра аѣѣѣа кѣѣшь ахоуп.
 Сгѣы абжы саѣаеит макъана,
 Амра аѣѣѣа кѣѣшь сажѣоит,
 Сымшѣа пѣязо,
 Цлак амѣа сарѣѣоит.
 Сааѣшыр –
 Дунеиуаара саѣоуп.
 Сыѣсра аѣѣѣа кѣѣшь ахоуп,
 Сгѣы абжы саѣаеит макъана.

Ғағалан

Ақаруа мшын амра ғашәоит,

Ацха ржәуеит бзиа еибабо рқышәқәа.

Ғағалан амра цхахоит.

Цханыхәа

Зыбзиабара ацха агьама зхамыштыц.

Ақаруа мшын мра ғашәоит.

Ғағалан.

Дхьацссар
 Ҳазшаз,
 Ҳагәнаҳагь
 Хьацссап,
 Ажәангы хьацссап.
 Дхьацссар Ҳазшаз,
 Адунеи агәы хьацссап.
 Ғыц
 Ацла
 Ахьцәа ғалап.
 Ҳагәнаҳа мцацәа,
 Амаццәа италап.
 Анами Адами
 Еицылап, еинаалап.
 Имцсуа ацстазаарә
 Абаҳча ҳанталап.
 Дхьацссар Ҳазшаз,
 Ҳагәнаҳа
 Хьацссап...

Есааира аңсҕазаарахь
Ҳабзиабара ҳаңхьоит.
Дхьяңссоит Ҳазшаз,
Ибзиабара хьяңссоит.

Аира аоныцка
Аңсҕазаара ыцәоуп.
Аңсҕазаара аоныцка – аңсра.
Абзиабара аоныцка
Абзиабара ыцәоуп.

Ажәла ахьыңсуа
 Адгьыл нышәуп.
 Зегь зхьцуа,
 Ажәоан хышәуп.
 Ажәоан чышәуп,
 Азә изыхәан
 Җазәгы изыхәан,
 Хьтоуп ичыхьуп.
 Мца қоукьадуп,
 Мра лашароуп,
 Нцәа ицьшьароуп
 Нцәа гәазыхәара
 Лашароуп.
 Абри ажәоан ҳацаңшлароуп,
 Абри адгьыл ҳакәыхшароуп.
 Адгьыл ныхәоуп,
 Ҳара ҳзыхәа,
 Ажәла цәыңьоит,
 Уацәазыхәа.

Рыцсы ықәхеит,
 Ацлақәа ажәәан рнықәуеит,
 Иаагылазар иқәуп хыхь амәа,
 Рыблақәа кыдхалан амра,
 Рыцсы ықәуп уахь ажәәан
 Илбаазгаз,
 Ихаимгалар
 Амуа,
 Уааызацә
 Ицсы зацә ргәылоуп.
 Рыцсы еицырхьцуеит
 Ацлеи ауааи
 Еилалоит,
 Еильтцуеит.
 Нас еиҭа азә ракәхоит
 Мышкакәхоит рыцсра,
 Рирагы акакәхоит.
 Ацлеи ауааи...
 Рыцсы ықәхеит ари адгьыл,
 Иаагылазар иқәуп хыхь амәа.

Ҳазацәра хҳазырштуа
 Ацла,
 Нцәа дшыкоу зехынцъара
 Ҳазхәо,
 Нцәа илпха ҳазто.
 Ҳала траа ҳазцацшуа ари ажәоан,
 Ҳаннеиуа ҳаиҗазхәо.
 Ҳгәаца
 Ацла зҳауеит.
 Нцәа ибжъы заҳауа
 Ацыс
 Зацә
 Атра
 Аҳауеит.
 Ҳгәаца,
 Ҳацсы зацә пҳауеит.
 Ацлақәа
 Ҳада изацәуеит.

Цыс хэыцны сгэы итыцрааз
Ацх ахь схынхәуеит.
Сынцәамтәә акәац хэыц наргылан.
Ц-цстазаарак шытыхны
Мышкала сыцсуеит.
Сцарцалыкыны.

Хацсы иахзеицтамхәо ахьаа,
Хацсаанза хцаауеит:
Исыхьуеит.
Иаба?

Сыблақәа зытұеит
Ицәаңхашьян Анцәа,
Гәнаҳауп ашәытеиңш
Исзынхаз угәызра.
Сыблақәа зытұеит,
Ицәыңхашьян
Анцәа...

Узхара ианузыгәхьяамго,
Агәтыңсаара – бзиабароуп.
Иабахдыруеи усқан,
Хгәаҕы ашәа шихәо Анцәа,
Хгәазхара абзиабара
Ибзиабара абжа
Абара занашьоу
Ихаңашьоуп аңсра.

Сыбзиабара кыдцэан иауеит!
Сгэы удалан уеыкэаба
Знык!
Бзиабарала!
Уқәыңшра хынхәуеит,
Бзиа иубоз дуцылоит,
Бзиа ушылбо дыңсуеит.
Сыбзиабара кыдцэан иауеит,
Ақәеиңш уацала,
Убзиабара ғыцны ихынхәуеит
Абзиабара гәнаҳазам
Гәнаҳара.
Сгэы утыцыр уажәуеит.
Сыбзиабара кыдцэан иауеит
Сгәахәара.

Шәыхъзык срылаҳәан,
Хъзыкаә сдырцәеит,
Хъзык саҳауеит,
Сара – шәкы...
Шәыла сзацәуеит хъзыкаә,
Ацх сыхъз аанартуеит,
Сызлаҳәоу сыхъз аасшәыхны
Сызтәу рахъ мышкы зны сдыруеит.

Сыңстазаара ацәуабжь – сыңсра.

Псрей – псраца утыц,
Уцсы тала,
Уцсы уахала,
Нцәа иҗахрала,
Псраца утыц,
Адуinei шәыблак ахоуп,
Уира ухала,
Адуinei ахы җыртлоуп,
Уцсра аҗапан җахәоуп,
Анцәа иҗахрала
Адуinei шә-блак ахоуп
Уцсы тала.

Ала т̣раа
Амза т̣аан
Иц̣әеит.
Ажәәан ахаҳә әежъ
Налшәеит,
Амза т̣ахеит ба?
Ишт̣а?

Адунеи ит̣ыт̣рааз ажәә
Дг̣ылк әнап̣рын иашәахеит.
Уараида г̣әышьаза,
Ауаф̣ы – уаәроуп ихәеит,
Анц̣әа –
Нц̣әароуп ихәеит,
Уараида г̣әшьаза.

Дадах Дад Дузза!
 Уара уаазара дуззоуп.
 Уаазара ңшьоуп
 Уаазара ныҳәоуп.
 Хзы-ңшьа
 Хамца афых,
 Уа Даади Даади
 Дадах Дад Дузза!
 Уа Даади Ддуп.
 Уа Даади дуамоуп Дади бзиа,
 Хы-бырфын – фы цаға
 Хы- фыртын – бжыы цаға,
 Цыры-цыры,
 Уа аца иҫоу здыруа,
 Уа аца иҫоу збахьоу,
 Аца цам-цам,
 Жәәан иацәә
 Цыры-цыры.
 Дунеи цла ихалахьада?
 Ихалан илбаахьада?

Даади, Даади,
Дадах Дад Дузза,
Уара уаазара дуззоуп.
Уаазара пшьоуп.
Уаазара ныхәоуп.
Хзы-пшьа
Хамца афых,
Уа Даади Даади,
Дадах Дад Дузза!

Ақсра ақхыз еиңш ихаауп!!!

Ақәеи аси
 Ирыбжьоуп асы,
 Ирыбжьоуп абжьи,
 Адыдбжьи,
 Аҕытыбжьи.
 Бжьра
 Цъара
 Ипцәоуп
 Риира,
 Быжьрабыжьцәа
 Итгоуп
 Рыцсра...
 Ақәеи – аси,
 Ақәеи – аҕси,
 Ирыбжьоуп аҕша.
 Зынроуп, зынроуп –
 Хьта иацәоуп,
 Хьта нцәароуп,
 Аҕша цәыцәы –
 Ацәақ-ацәақ

Ақәахьта ауеит.
Азын аёытыбжыы дагәа,
Ацыс хәыцы қада-қада,
Азын дагәа иаҳауеит.

Сышьха қаңшь
Амра санбоугои?
Сыцака адгьыл былуеит,
Ажәоан газго ицәқәырқоит,
Сышхәа қаңшь амра былуеит,
Ажәоан зымбаз зегь цсуеит,
Сижьтеи ажәоан схәазом,
Игәхьааган ақаңшь сыцсуеит,
Сышхәа былуеит сагазом.

Акәара хәыңы
Игарарцеит,
Амшын Ду дырцәарц ашьхақәа...

Ари адунеи дузза
Ҷахшоит азәазәала.
Азәы – ҫыңьаны,
Ҫыңьа – хыңы,
Уи ахык деиҫашоит азәны.
Ари адунеи дузза
Ҷашоит
Азәазәала.

Ари ааңын шыжъуп,
Ари ааңын ғытбжъуп,
Цысашәә шәтуеит хҳаны,
Адгьыл агәзуеит хшьапы,
Хшьапқәә хтуп, хәгәқәә аартуп
Арака аңсҭазаара шыжъуп,
Арака абзиабара шыжъуп,
Агәырҭара ғытыбжъуп,
Ағытбжъ нымцәә...
Арака аңсҭазаара ааңнуп.

Ацых ацець цаула
у-у-у!..

Амш аца убазом азымш.
Ацець ихазтымто,
Амра зсоит,
Азаца.

Ацых ацець цаула
у-у-у!..

Амш зтаҳто,
Уаѡцсы итызымто
Амра зсоит
Псыз капшьны хгәаца былны,
Ацых ацець цаула
у-у-у!..

Ухацкы!
Ихацхьо Амра,
Ес ххацкы,
Ицаны
Ихынхәуа.
Естхы
Хзыпхьо Амра
Ахьташәо абыкәу?
Хагәқәа рәоуп
Иахьгыло Амра
Ахацкы хцоит,
Ианымхынхәлак...
Ахацкы!
Ихацхьо Амра!

Амра сыңсырта
 Кэаркэашь-каңшь
 Сгэы аныцуеит,
 Сгэы схьцуеит,
 Ес цхы,
 Сыңсы цаҥахо
 Ицаҥахоит.
 Ацх иҥанарцэаанза,
 Амра сыңсырта
 Кэаркэашь-каңшь,
 Ианымцыз сыңсы,
 Аннацоит
 Уацэтәи Амш...
 С Ы Ц С А А Н З А.

– Иңыбымкан уаха быхцәы.
Уцлақәа ҟоит саныцслак,
Узқәа табоит уахьцалак.

– Иңыбымкан уаха быхцәы.
Иутахызар уҗхызае схынхәырц,
Сыжәа иқәлаз ашышхамсқәа җрырц.

– Иңыбымкан уаха быхцәы...
Цгәеиқәацәак цәуо ихабжьоуп
Амра иагеит уҟны ахыб.

– Иңыбымкан уаха быхцәы.
Исзеивгазом уаха сыцсы,

– Иңыбымкан уаха быхцәы.
Сыббарц бтахызар уацәы.
Хзиасахь цсызкра умцан,
Ацсызқәа ирылоуп сыцсы.

– Иңыбымкан уаха быхцәы...

Ацикл "Азымца"

Амца ашәа –
 Азы хьшәашәа.
 Амца рымца –
 Азқәа рашәа.
 Рашәа еиларцан –
 Азы хьцит.
 Рыңсы еиларцан –
 Рыңсы рхьцит.
 Бзиа еибамбар
 Ргәы иамуит,
 Ишңарури уаҳа
 Ирзамуит.

Амцае
 Ҳазацәра хьшәашә
 Ҳарқхоит,
 Иаҳхаштын Амца шхьаау!
 Амцазацә ҳазацәра арқхоит,
 Амца ацлақәа рхьаа...

Азқәа рхаҳәхәыцқәа дырцәар –
Ицсуеит.

Амцәа зтоу ацәқәырц ргара цысуеит,

Ахаҳә гәы,

Ахаҳә шьа

Азиасқәа еисуеит.

Азиасқәа рхаҳәхәыцқәа

Дырцәар ицсуеит...

Амра аира

*Ацикл лзыскуеит
Циала Чыч-пха*

Аңсы абаҗоу?
Иабахдыруеи ҳаңсы ахьҗоу,
Ҳаңсы шкәакәа.
Ҳгәәҗы алашара аҳаркаанза,
Ҳацәоуп...
Ҳаңсы злаҳәоу
Ҳцәа еибатаанза,
Ҳаңсы
җоуп.
Иаба?

Сышә иларшә алыкә,
 Сышә ыдца!
 Сгәы кыдца сзырәуеижьтәи ицзоузеи,
 Сгәы схаштыр хәа сшәоит,
 Усхаштыр хәа сшәоит
 Уацәынза!
 Сышә иларшә алыкә,
 Сышә ыдца...
 Уцхацсра,
 Цыхкацсара,
 Икацсоит аецәа,
 Уцх апҳара,
 Уцх анра,
 Апҳәысра,
 Мца ахыкам былра,
 Зы ахыкам зытра,
 Сышә иларшә алыкә,
 Сышә ыдца.

Сымшқәа рыла уаанда
 Ушышын,
 Уашта хәыц хукааит,
 Сыцхқәа рыла
 Иургылт уон хәыцы.
 Цыстрак иакараз,
 Ес-цхы уцлаә,
 Ацысқәа цхьарылон
 Уцысқәа цхьарылон сгәаәы...
 Уиижтеи,
 Зегь-зегь гьежьюеит,
 Зегь-зегь
 Хынхәуеит уара уда,
 Сымышқәа ирылухыз
 Аанда кацсеит,
 Сашта,
 Ушьта схаштыз
 Гәацагаранза
 Иахьџеиуа аҳаскьын,
 Сыцыхқәа ирылухыз уонхәыцы рцәахит,
 Есуаха сгәы аәы ацысқәа цхьарылоит.

Ажәәан абын,
Адгьыл анын,
Цәыббын...
Адгьыл блын,
Ажәла хәыцын...
Хәыцы рацәа
Изызхаша,
Ацәаша,
Ахаша,
Напык азна,
Адунеи азна,
Агәы җәын,
Адгьыл анын,
Ажәәан абын,
Цәыббын!

Сышыжь цхазуп,
Уаѣыхәа,
Соудшәыл,
Уѣыха!
Ахш-мш усыржәуеит,
Уѣыха соудшәыл,
Уѣыха,
Сышыжь цхазуп уаѣыхәа...

Ажәѡан ала хнаѡан ицәеит.

Ацәыкәбар еиңш
 Ашыжь иалшәаз
 Атыңха,
 Ара дымфасит
 Анцәахша,
 Хшыла амфәқәа шәкәаба,
 Ацәыкәбар еиңш
 Ашыжь иалшәаз
 Атыңха,
 Ашыжь ашыаҳаит
 Лыхцәы иңытлаз,
 Ацлақәа ршыамхы дырст, дызцалаз,
 Анцәахша...
 Аңша амцәыжәфәқәа,
 Еицнахт ицланы,
 Ашыжь ҳауа,
 Уи дагәылст
 Шәахәаны,
 Ажәфан аблақәа

Дырхыцит цәакәаны,
Анцәахша,
Ацәыкәбар еиңш
Ашыжь иалшәаз атыңха.

Аарцә абзиабара,
Нырцә илашарахоит...

Уцəа ахыскаауеит
 Ацх уаха,
 Акалашəа исзааигəоуп
 Сеидру акалашəа,
 Шьири сҭацшында,
 Знык улакҭа.
 Уцəа ахыскаауеит ацх уаха...
 Сзамџа иануп шьанан,
 Ацх агəзра,
 Амш акəа сҭаршəуп,
 Ацх ҳарць схаршəуп,
 Уцəа ахыскаауеит,
 Ацх уаха...

Есуаха ацх лыхшон –
 Сан – ажәџан.
 Ес уаха амш лыхшон –
 Сан – амш.
 Лымшра мрахон
 Есымш,
 Адунеи азна аамта аалгон,
 Сара аамта згон,
 Лахь снейрц.
 Есуаха ацх лыхшон –
 Сан – ажәџан.

Сыцых уахәама сыюноуп,
Цьар зацәны
Ухьз схоуп...
Ухахь уцъамшь,
Хшыла укәабоуп,
Уан лкынза,
Усасуп,
Са сацшәымоуп..
Сыцых уахәама сыюноуп,
Цьар зацәны,
Ухьз схоуп,
Суцәызыр сыцшаа!..

Леила Ачба илпыхъзныздылоит

Ан аирызла лымшра аалгон,
 Зиасны,
 Азиасқәа мшхон,
 Арѡашқәа хшхон,
 Лымышра рзынхон
 Ииасны....
 Ан аирызла лымшра аалгон,
 Лашаран,
 Ан мыш...

Сгәы цыхәраа,
 Схьаа сгәыцхәраа,
 Илеиуеит...
 Исгәыцыхәхәа...
 Исызмышаз ацыхқәа хызацәны сгәаца
 Итәшәоит...
 Ацх ашьяцмассақәа,
 Шьябыстан сымшқәа
 Ршьяапаца икацсоит, агәы цыхәраа,
 Схьаа сгәыцхәраа инеиуеит...

Сымшқәа реишәа – сцыс-цыхқәа ықәчоит,
 Чеицъыкан
 Ирзеитцысхуеит сыңсы лашаран...
 Умѡахыц!
 Саңшәымоуп!
 Арңыс
 Какал укып,
 Сыңсы какал улоуп,
 Сымшқәа реишәа,
 Сцыс-цыхқәа ықәчоит...

Ақәеипш угәхьаагара ауеит сгәәґы!
Сыпсеипш исхьцуеит амшқәа,
Изжәит угәхьаагара аґы;
Сгәы сқәаца нсыжът жәәан амца...
Исхьцуеит ацыхқәа рыпсы,
Дунеи лашарахь,
Сцоит лассы,
Сыгәхьаага,
Ақәеипш угәхьаагара ауеит сгәәґы...

Ацх аеа
Ахшцәа ахыкәкәоит
Амш...
Ажәәан гәыпцәы
Амраца арцәоит,
Амш ахшцәа ахыкәкәоит...

Имцоу абыжьқәа,
Ххысуеит,
Хбылуеит...
Еимгеимцарак,
Ииуеит ашәақәа.
Имцоу абыжьқәа
Псуеит цәыкәбарны
Ажәақәараә...
Имцоу абыжьқәа ииуеит
Ажәәанаә...

Уацәы ушьабыстан уааңшуеит,
Сара сзыхьны,
Сара сгәыхьны,
Сгәыхь ужәуеит,
Уңсы ухьны...
Уацәы сшьабыстан сааңшуеит,
Уа ушәарыцан,
Саңьал цысшкәакәа ңыруеит.
Ах усхьымзар,
Ахра салкьоит...
Уацәы сшьабыстан сааңшуеит...

Сара сгәеиңш
Азәгы сиздырзом,
Сара сеиңш
Азәгы уиздырзом.
Ацх дыст
Акгы аздырзом,
Усыздырзом,
Усыздырзом,
Сара сгәеиңш азәгы сиздырзом,
Егырт реиңш
Уаргы суздырзом,
Ижьоуп уцх,
Угәы сыцых,
Уара,
Ахаангы суздырзом,
Сара сгәеиңш азәгы сиздырзом...

Аңша кәымшәышә аңша,
Ашыжь кәымшәышә иатәхәоит,
Аңша кәымшәышә аңша,
Аңша хаа...
Ашыжь ахаара хыцны икатәоит,
Рхы шытыхны,
Ашыжь ржәуеит,
Аҳаскьынқәа,
Ацлақәа,
Аңша асуеит.
Аңша кәымшәышә...
Аңша.

Ухьуапа сыцак,
Хьтәуасцәа сықәуп,
Затәра санырго,
Сылахь уагәзы...

Бзиа избан азын – зытит,
Бзиа избан ааңын – шәтит,
Бзиа избан аңхын – сцәыблит,
Бзиа избан тагалан – схыңсааит,
Бзиа узбан сааит – убнамлан...

Мзаџаан сџанагалеит уашџа,
 Сгәы амзаџа кыдуп,
 Сыџсы уалаџшны,
 Ублақџа хуџар
 Субоит,
 Лашьџара нахыс,
 Лашароуп
 Адгьылгы хаз мџоуп,
 Иаџџәызхьоу амџақџа,
 Ҳадгьыл хәырбџыџк иаџароуп,
 Ахәрабгьыџ ада
 Иалырхыз амзаџа,
 Сгәы ада ссақџа рыла,
 Ухәра џаџәоуп,
 Мзаџаан уџанагалеит сашџа...

Сдақәа ирҭоу ааңын ыцәоуп,
 Угәаца,
 Цәцәабжык саҳауеит,
 Ах, угәы шҭеисуеи уарамыжда,
 Ааңын аст асаркьал, иаҳауеи!
 Сҭенҭыыр аецәақәа,
 Иҭыреуеит,
 Иахаахыс!...

Уа, сҕарпын
 Ашәа,
 Сҕарпын
 Бжыы
 Имааюуа
 Са сҕынза,
 Са сыда адунеи
 Зеггы ураҕауеит,
 Урыхъзоит...
 Ашәа хаа
 Сдақәа иртыцуа
 Ацәыкәбарқәа
 Шьакәандан
 Сҕарпын иҕаҕөит
 Уа, сҕарпын ашәа,
 Сҕарпын быжъ,
 Ахаан сызхаштуа,
 Зынзацәык
 Уааю саныцсуа
 Усызхоит.

Абзиабара иашьын,
Ицәеит иҫахәхәа
Амшын,
Атыңда акара,
Зқәыңшра зхароу,
Гәнаҳа зқәым,
Гәнаҳа змам,
Дыччон аңшқа,
Ахшеиңш бзиабарак дашьын,
Ицәан иҫахәхәа амшын.
Амшын абзиабара ахшон,
Абзиабара шан аңхыз еиңш,
Иңсраны иҫаз деиқәнархон.
Абзиабара иашьын,
Ицәан иҫахәхәа амшын.
Абзиабара шан аңхызеиңш.

Унапашца агәыр каршәуп,
Сшьапқәа хтны унапы сануп,
Җнапқәа еиңшьуп,
Җагәқәа еиңшуп,
Пшрахаштраанза,
Хьызхаштраанза,
Сухьыңшуп,
Унапашца агәыр каршәуп,
Шьяпхты адәы сануп...

Сыцх!
Ацхқәа иреихау
Ацх!
Сгәы сгәыдца хаҳәны исыцрахаз,
Стынха-стынцы
Ацх!
Схы ахынахо
Сцоит уаха!
Схьаа азынкылар умахә,
Алашара ахьыҭдырпуа,
Сыпҳара узынсыжьуеит,
Сыцх сугәыцых саныцсуа...

Хаҳә кылтәан,
 Сгәы ухәда иахоуп,
 Ахаҳә шкәакәа,
 Ихаҳәхаз сымшқәа.
 Рыцых цслымзра
 Улиаан уцәоуп укараха,
 Хара змам ацых кашышы
 Гәнаҳа змам адгьыл разуп уцака,
 Чагьан сыцсы узаароит ахәлыпцысқәа,
 Хаҳә кылтәан сгәы ухәда иахоуп
 Ахаҳә шкәакәа.

Ишеит,
Адгьыл ғыц иршеит,
Шьтак анымлац амѡа.
Амш аныршоз зегьы ҳаршеит,
Ҳамтак адгьыл ацсы ашьеит,
Ишеит,
Адгьыл ғыц иршеит,
Шьтак анзам макъана.
Иғыцҳаҳараза илашеит,
Зегь ирзеицшу Амра.
Ишеит,
Адгьыл ғыц иршеит,
Ишеит,
Зылцха Ҳаура.

Ашәакъ ашәыраә,
Хызацәны ицәан абзиабара.
Ахы ақәшәаанза агәы цыблаауан
Ахәынцәрацшь.
Агәы зацә иакуан,
Адунеи иамкуаз абзиабара,
Уафы иимбац абна
Нцәахшан,
Ашәакъ ашәыраә ицәан
Абзиабара...

Амш ахыцәқәа ихалан – Амра цөит.

Унаңшы-ааңшаанза
Аңхын
Ашьхақәа ирхыңит,
Амра иагаз аңкеиңш,
Аңлақәа рыңкы заңәқәа ршәыңит,
Амш агәы иңнахыз,
Хьшәашәеит ашьшьықәа,
Аңхын чкәын каңәа
Уеушыит са сзықәа...

Амра алашәит сыңкы.

Унахъысын
 Сцәа-сжъы дысит,
 Ацх ртысны,
 Ицеит
 Сдақәа
 Сгәы моахәастақәа унарнысын,
 Сгәы унанысын,
 Уцеит
 Еиҭа...
 Ацх еижъага,
 Ацх хага,
 Сгәафы иҕасхәеит
 Еилаҭсан,
 Сгәы иашәыстан ашъахага,
 Уаха ибнамларц
 Ишъахан
 Сгәы арцәуон ацх еижъага
 Ацх хага сәехәаран,
 Икан ацх бжъамацәысны,
 Егыи абжа мыцхәаран...

Сеилахан Ацх Ацсра!
 Ах ушцасзымхо!
 Адунеи сызхара исызхазом,
 Уаразэк уанысзымхо.
 Ацх ахьыхтэало амшын
 Тынчхеит имицшэа,
 Ацх атынчра иашьын
 Ицэеит зегьы җымтза,
 Икоуп уабсеицш цыхқәак
 Адунеи цых ханалашэо аңхызеицш,
 Икоуп убас еицш ңыррак,
 Ахаан иаҳзымпшаауа ацэызеицш,
 Икоуп убас еицшны Цсрак –
 Ацх еицшны ианубо,
 Бзиа уанырбо,
 Ацх ахьыхтэало амшын,
 Тынчхеит имицшэа,
 Икам атынчра иашьын
 Ицэеит зегь, җымтза...

Сеилахан ацх – Ацсра!
Сшеилахауа Ацх!
Ах, Ушцасзымхо уаха,
Ах, Ушцасзымхо...

Шьябыстак шьямхнышлан,
Есышыжь
Азы ажәуеит
Азыхьяә...

Ацх агәы слымхәә еисуеит,
Саанумыжбын,
Сыңсуеит,
Саанумыжбын...

Ацх агәы слымхәә еисуеит,
Ацх мша
Салоуп
Смизац.

Ацх ашья
Аецә кәтәоит,
Ацх агәәҫы
Аецәақәа аауеит,
Хрылтцәан

Зныкны
Хәңсуеит,
Ацх агәы слымхәә еисуеит.

Уцых цьбара
 Аѳеипш сашьит
 Арѳышьыга.
 Шака цхы тацѳ
 Гѳы тацѳы инаскьазгазеи
 Уаханза...
 Сыцыхкѳа реиха Ацых!
 Сзыршазом,
 Дунеихаан сынцѳазом,
 Адунеи Ахаан, ахаан,
 Ушыказ сѳѳазом,
 Сшыказ умѳѳан
 Ахаан...
 Уаѳа ѳаизом,
 Уаѳа иизом
 Иаѳѳаану ацых.

Сшьанца хэызба
 Сдақәа ирхьысын
 Сдақәа иртамзоз
 Сгәы кәтәеит.
 Цхи-мши ззымхоз
 Сыңсы җнахит,
 Сҗанархеит.
 Сшьанца хэызба
 Сдақәа ирхьысын
 Сдақәа иртамзоз
 Сгәы кәтәеит.

Ацхаѣ сгəаартра
 Узацəра,
 Уахон аҗаҗын...
 Аҗаҗын иаша,
 Сыцых аша
 Уахак уəнакын.
 Сгəыюбара угəакра,
 Гəалан уашьҗан,
 Азəызацəык акра,
 Аҗаҗын еиҗш иашан.
 Шан сыкамыз усқан,
 Уа узын даəазəы.
 Азəызацəык усгьы,
 Зегьы-зегьы хҗазы.
 Узацəра сгəаартра,
 Аҗаҗын еиҗш иашан...

Александр Бардадым ихъзнызѡылоит

Абрагъ-Саша. Ус хъзыс ишьтихит, ус дырдыруан иѡызцѡа. Издыруада аѣсуа абрагъ иѣсы ихазтгы?.. Аѣстазаара акынтѡи дабрагъит – Аѣсра. Дыздыруада шыта? Дызѣылахъаз хымѣада дизымдырырѣ илшазом. Ахаан аѣсуа абрагъ иахътааз иарбан шѡышыѣѡсоу узтѡу? Заамѣа нымѣѡаѣ, заамѣа мааиѣ аѣсуа абрагъ...

– *Исахъ абри адгъыл бзиа иузырбаз?*

– *Зегъ-зегъ Хазшаз, зегъ, зегъ сахъшьа.*

– *Исзеилкаазом уѣсы аѣкыс уи зеихахаз?*

Макъана исыздырзом...

Саша сашъа еиѣыб,

Саша сашъа.

– *Бгъы быхъма сахъшьа?!*

.. *Аха иѣоуп ахъааѣѡа ахъаа иреиѣау,*

Уи баѣѡымшѡан, иѣѣѣѡуп, уи хъѣнашѡоит баѣау!

Хъара ихъамчым зымчу иара иоуп, хъа Хъанѣѡа!

Бымцәуан бымцәуан саҳәшья!
... Аха, икоуп ахьяа, иреихау,
Абзиабарақәа зегь уи ианреихау,
Ашәеипш ианупхьо ибылуа ушья,
– Зегь рацкьыс иғәғәоуп ианҕыхо ашья,
Уи быздырзом саҳәшья
Ах, уи ахьяа иреихау,
Абзиабарақәа зегь уи ианреихау
Дызустада изызбада уи ахьяа ихайау,
Дыкоумашь, дарбан Ҳазшаз ейха ейхау!
– Исаҳә абри адгьыл бзиа иузырбаз.
Уңсырта уңшаарцаз уңсы зыяхәараз.
– Зегь-зегь Ҳазшаз иоуп,
– Зегь-зегь саҳәшья,
Избанзар саңсуоуп иҕыхеит ауп сшья.
Саша сашьейтаб, –
Абрагь-Сашья.

Ашышкамс ашәа цаға,
 Уаю имахац абжыы цаға,
 Абжыы хаа,
 Аҳаскыын алымхае ицәахуп,
 Цәыкәбарны.
 Ашыжь иаеыцшәаз
 Ажәаны ашәа кәанда
 Ашышкамс ашәа цаға,
 Ашәа хаа,
 Аҳаскыын алымха иҕаиҕәоит
 Мазажәан,
 Адунеи шыршаз атәы,
 Адунеи аныршоз аены
 Ирәыцшәаз жәа,
 Заҳаз,
 Мазаны.
 Адунеи амазажәа – ашышкамс.

Ашыжь сырѣыха схѣыцы,
 Уацѣ гѣырѣара кѣандак сзыцшуп,
 Гѣырѣарак ныхѣан ицшуп.
 Ашыжь слырѣыхоит схѣыцы.
 Ацстазаара ицегь стахуп.
 Ацстазаара аныхаау агьама.
 Адунеи даеакала сануп,
 Сыцсрацѣкьа сацылоит аргама.
 Ашыжь сырѣыха схѣыцы.
 Сыцстазаара хысцѣааит, иазхароуп.
 Амраца еицшны быбжьи,
 Цыс шѣан слымха итаѣтароуп,
 Цыс бызшѣа салхѣоит схѣыцы
 Лыцстазаара шыкалаз ала,
 Еиѣах ишыкоу уажѣы.
 Ацстазаара абас икалеит,
 Лакѣ ссирк, лакѣ дунеик далцын
 Дунеи лашак абла стацшуеит,
 Уаѣ лашак дааит сыцха лакѣны,
 Ашыжь сырѣыха схѣыцы,

Аңсҕазаара иҕегь сҕахуп.
Аңсҕазаара аныхаау аҕама.
Ашыжь слырҕыхоит схәыҕы.

Сгәы тыңрааит,
Уахьза аңарҕалыкь...
Аңхыз сааызоуп.

Бзиа иахбо хайхауп,
 Хабзиабара хайха...
 Бжара лашара,
 Бжара лашьцара,
 Бжь-жәәанк рнаәсан,
 Амра шкәакәоуп,
 Адгьыл иацәоуп,
 Бжь-иацәак ранәс...
 Ажәәан лашара мацароуп...
 Бзиа иаабо хайхауп,
 Хабзиабара хайха!...
 Хамра ала ҕахәоуп цхыла,
 Цхырацәала,
 Хамбар ицсуеит.
 Ихаәы анубаалартә
 Ажәәан лашоуп,
 Зылпха хаура!
 Бзиа иахбо хайхауп,
 Хабзиабара хайха!...

Сааиижътеи сықәуп адәы,
 Исхыцпып зышәгәахәуеи?...
 Ескъынгыы исхыцуеит мышкы,
 Зегъ ҕыцбара избахуеит.
 Сеигәырғоит амра шьыжбы,
 Иахьада исымбацшәа
 Иҕыцуп ацысқәа рыбжбы
 Рашәа смаҳацшәа.
 Ацстазаара агьама – ацхарпа,
 Сгәазхара знык исызбашам,
 Иаацәырызгоит сашәа ахапа,
 ... Аха макьана исызхәашам.
 Ескъынагъ уацәы сазыцшуп,
 Гәырғьарак тацәахуп сгәы.
 Ацстазаара есымша истәхуп,
 Ескъынагъ исхыцуеит мышкы.

Амца зын рхәеит мышкы,
Азгы мцан рхәеит,
Рымч анеиларца мышкы
Зыбларан рхәеит.
Ианрыбжъала нахыс аңша
Азы зхеит рхәеит,
Мца мцахеит рхәеит,
Цаҳаражәҳәафыс аңша,
Нарзынхеит рхәеит...

Иаҳзымдыруа ҳдырыр мышкы
Адгылгы мцәыжәоуп ҳаңраанза.
Ҳзықәу ҳаздырзом адәы,
Ҳшыкоугы ҳаздырозом ҳаңсаанза,
Иаҳзымдыруа ҳдырыр ҳтахуп...

Бжь-жәанк,
Рышә гәашә,
Ацыңха –
Ажәа!

Ацлақәа рымѡа аамтѡуп,
 Рымѡа харазаап.
 Ацлақәа рѣымтѣра ацшоуп,
 Ражәақәагь пшазаап.
 Еиѣыхәыт-хәытѡеит шәзырѡишь,
 Ацлақәа бзиа еибабозаап,
 Абыгьқәагь кацсоит шәыпѣшишь,
 Ихышәтѡеит, иччозаап.
 Гәахәарак шәацшьны икаршоуп,
 Шьири ацстазаара шьири,
 Ацстазаарацәкьа абриоуп,
 Ескьынагь ацстазаара шьири!...

Лахьынцамзар,
Зашәа былны
Згәы еикәхаз,
Шәаңьхәарахәа
Ицаны
Имааз,
Уас аңшатлакә
Ацла руаз,
Шәаңьхәарахәа
Ицаны
Имааз,
Уас аңшатлакә.
Уа иахәазеи?
Цәгъароу,
Бзиароу?
Гәыргъаеҳәаша,
Иит Ашәа.

Аңсынғыери иашәа

Зхьаа зхаштны,
Тәым хәра иатәхәоз,
Уа Аңсынғыери,
Шыри ухьаа здыруандаз.
Зеиха баны,
Зеиха зычхаз,
Ғызымтыз,
Уара.
Улашәыз,
Удагәаз,
Уғахаз,
Зхьаа зычхаз
Аңсынғыери хаца.
Уа ағәғәара
Чхароуп ихәеит,
Ахацара гәағыроуп ихәеит,
Адунеи уаароуп ихәеит,
Ауафразы хшоуп ихәеит,
Зхьаа зхаштны,

Тәым хәра иаҗәхәаз,
Уа Аңсынгъери,
Аңсынгъери хаҗа.

Җаблақәа аҗәәанае инхоит,
Җаныкамло зны еицәаны.
Җабла лашаран иңхоит,
Адгъыл ахь
Хыхьынтә иңшны...

С. Делба илхъзныздылоит

Азынгы ишәтуеит атама,
 Атамашәтқәа ылаңсоит асы,
 Ус баҳцәымцалан ҳара,
 Азынгы ишәтуеит ацәа ба бзы.
 Гәхьаагаран дәышкәакәак ҳзыңшуп,
 Зегь рышьта ануп,
 Агәхьаагара амәа,
 Арака асы иауа җа пштәуп,
 Арака итамшәазозаап Амра...
 Аамта ҳаипырго хәың-хәыңы,
 Хәыңы-хәыңла ҳаизааигәахоит җыңны,
 Иауеит, иауеит агәаларшәара асы,
 Хгәәҗы ишәыз агәхьаагара лағырзны.
 Иауеит асы...
 Баҳцәымцалан ҳара,
 Атамашәтқәа ылаңсоит асы,
 Гәхьаагара дәышкәакәоуп аңшра,
 Гәаларшәароуп адунеи мышкы.

Ыта ашә аатит
 Иауит ақәа,
 Ыта ашә акит.
 Ихкәуеит ихкәа.
 Ақәашә-агәашә,
 Ыта бымбыл.
 Акәаң, акәаң,
 Ихкәоит, уаангыл,
 Уаангыл, умцан,
 Ақәашәа хаауп.
 Ажәак умхәан,
 Ажәак ҳахшаауп,
 Уа бзиа сба,
 Сара сеиңш.
 Исаҳә ақәа,
 Ишдакоу сңеиңш?
 Ақәа ҳабоит,
 Зегь аҳауеит.
 Мышкы ҳаиуеит ,
 Мышкы ҳаңсуеит.

Їта ашә аатит
Иауит ақәа,
Їта ашә акит,
Ихкәуеит, ихкәа.

Уа амшын цәыкәбарк
Иахшеит
Ацәыкәбар Амшын тәзеит
Ацәыкәбар.

Ақәа шла асы
Шлакәакәара,
Азынра хаакәакәара
Хьта иакыз,
Имца еиқәуп.
Хьта бырфын
Хьта фыртын,
Қәаш-асыш
Сыбырфын
Хьта касыш,
Хьта бырфын,
Хьта шкәакәа
Ишлеит ақәа.
Ақәа-шла-асы,
Шлакәакәара.
Азынра хаакәакәара,
Хьта иакыз,
Имца еиқәуп.

Ишәтит адунеи даәазнык,
Ишәтит, аха ашәтра уамоуп,
Аңсәзаара есымша гәырғароуп,
Ишәтит адунеи даәазнык,
Җазшаз игәы ааиртит,
Аңсәзаарацәкья
Иахьоуп,
Аңсәзаара исзымгәыгьуа
Ашәоуп,
Ишәтит Адунеи даәазнык...

Амца аныцәалакь изхоит,
Азгы ыцәоит имцахарцаз.
Амреи амшыни еилаҭәоит,
Ацых цыххарцаз,
Зегь акхоит,
Дгыли жәдани
Еизынхарцаз.
Амца ырцәан, азы зхоит,
Цыск аҭахәатәы каларцаз
Амра ҭхоит.

Нырцә- Мза,
 Аарцә- Мра.
 Нырцәмза – аарцә.
 Аарцәмра – нырцә.
 Мза-нырцә,
 Мра-аарцә,
 Ыстазааракоуп ирыбжьоу
 Ахаан...

Ахыжыргэыц аецэ сызэых,
 Ацх ажымжэа еиқэацэа шэит,
 Сыцстазаара ицегь еицых,
 Саамта акала иццакит.
 Исзымдыруа адгылае сиит.
 Са сияцэ зынзаск ихаззоуп,
 Ажэангы уака еа цштэуп,
 Ацстазаара гьама еакзоуп.
 Амрагь уака еацштэуп
 Ахылабжыш ажэан иаешэоит
 Ецэак, лахынцак,
 Анцэа идырп...
 Ахаан еицш амза аанхоит,
 Блала еицах хаибадырп,
 Ахыжьамжэа ацых тыцхоит.

Ацла мцәыжәоақәа цытлеит,
 Ицыруазаап рыңсы талан.
 Уахь тагалан ҕнаҕуеит,
 Цла ақәцә ихалан.
 Амза ашамтаз
 Илбаауеит,
 Иааңса икара,
 Ацла мцәыжәоақәа цытлоит,
 Ицыруеит абыҕьқәа рхала.
 Там рхала игьежь-гьежьуеит,
 Аңша хәмаруеит ацла хәмарра.

Агәалашәара амгәарта мца
Хтагьежьюеит
хаңсаанза.

Адунеи иамкуаз хаңсы
Гәалашәарак итазоит мышкы зны...
Аамта ахымца ҳамџа еихнацәоит...
Цьар зацәны хгәалашәара
Машәкәан еикәхәалан хгәәҟы...

Ажәәанеиңш ашьыжь цаула,
Амра цам-цам хыблаауеит,
Нцәа ииша адгьыл хазына
Сықәуп, сгәы тыңсаауеит.
Гәырғьарак ыкоуп хәарада,
Мцәыжәәада ацысеиңш спыруеит,
Иаацәырызгоит сашәа Уарада,
Арығьарахь адгьыл гьежуеит.

Сара сыңхын – агәыхты,
 Сара сыңхын – шьапыхты,
 Зыхты,
 Зтала,
 Адәахьы аңхын.
 Акамбашь еиқәацәа,
 Азмах иҫоуп.
 Хәдацәахьы илатәоуп ахьы,
 Зеипш ыкам
 Зәажәак,
 Зцәыкәбарк,
 Оф, гәышья
 Ахьытакар мра каццеи,
 Кәыркәа шоура,
 Цкы цаға,
 Қәа хьыцәыкәбарк
 Хьы иаңсоуп.
 Акамбашь еиқәацәа
 Змах зы иҫоуп.
 Хәдацәахьы илатәоуп ахьы,

Зеицшыкам
Зѣажѣак,
Зцѣыкѣбарк
Оф, гѣышьа.

Амза аѣымтра иалоу здыруа,
Жѣак аҳѣарцаз иѣахоит.
Имрахарцаз,
Знык ипхарцаз,
Егьяундаз –
Имзахоит.

Шьха дәеиужь,
 Дәы какач,
 Шьха ееиужь,
 Шәты какач,
 Шьха уахьад,
 Ихәуеи шыри.
 Зыхьшәашә,
 Зыцәыкәбар,
 Шьхарѡаш,
 Хьыцәыкәбар,
 З-шәах кәашкакар,
 Амра ахьытакар,
 Ёамѡак азыхьшәашә,
 Ихәуеи шыри.
 Шьха дәеиужь,
 Гәкаршәраны,
 Шьха ееиужь,
 Какачраны,
 Каң-каң бжьыцаған,
 Азаза иацхәуа,
 Ихәуеи шыри.

Ацх арцу абжьи ахоуп,
 Абжьи ххоуп,
 Зынза ирххоуп,
 Амза арахэыц цаҕоуп
 Хаҕсакара.
 Ацстазаара зны ихароуп,
 Зны иааигэоуп,
 Мышкы акара.
 Ацстазаара зегь
 Еикешароуп
 Моак ааигэа.
 Аецэақэа инымцэо мооуп
 Моахара,
 Ацых арцу абжьи ахоуп,
 Зынза иххоуп,
 Ицаҕоуп,
 Хаҕсы акара.

Зны саныкамло Аены,
 Амш збахуеит,
 Адунеи зегь, зегь ус
 Ишыкоу инхахуеит.
 Амра пхоит
 Мшаэнеицш,
 Аены,
 Зегь шыкац икоуп.
 Амза, аецэақэа, амшын,
 Зегьы
 Зегь ыкоуп.
 Җазшаз ицьшьоуп
 Ари адунеи,
 Зегьы, зегь ишқашоу!
 Ишауц иауеит ақэа,
 Аңшагь асуеит,
 Ишауц иауеит асы,
 Зегь еиңасуеит.
 Җазшаз ицьшьоуп ари адунеи
 Зегьы зегь шқашоу,

Ари аңстазаара – уафроуп,
Егырт зегь башоуп.
Адунеи зегь шыкац
Ус,
Ишыкац икоуп.
Акызацэык, сара соуп,
Егырт зегь ыкоуп.

Ссаат абжы царуп
 Сгәабжъеипш,
 Бзиа узбалар сҭахуп
 Мшаәнеипш, – есымша,
 Сара сыңсҭазаара былроуп җсраенынза.
 Бзиа узбалар сҭахуп есымша,
 Бзиа узбалар сҭахуп есымша,
 Бзиа узбалар сҭахуп, сыңсрашьтахь,
 Адунеи сануп гәаныла,
 Сгәабжы сагахуеит.
 Адунеи ацыхәангы җара
 Зны усыңшаахуеит.
 Бзиа узбалар сҭахуп есымша
 Бзиа узбалар сҭахуп сыңсрашьтахь!
 Адунеи зегь аамтоуп,
 Уацәы уацәашьтахь.
 Сара сыбзиабара иахьоуп есымша,
 Иҗбароуп абзиабара иузымшаз,
 Ссаат бжы царуп
 Сгәабжъеипш,

Сыңшуп есымша...
Бзиа узбалар сҕахуп
Мшаәнеиңш, – есымша.

Ашыжь уардын шкәакәан
Ианысын адунеи,
Инҕалеит адгьыл
Моахәастан.
Амра шәтит
Икаңшыыхәцәараза,
Агәил мца
Адуinei иагәылцын,
Ажәәан ааңшит
Ииацәаза...

Мышкы сааңшыхуеит,
 Сышланы,
 Сара сажэзом!
 Мышкы снатэхуеит сажэзаны,
 Сара сажэзом,
 Мышкы калахуеит,
 Саныкам зны ,
 Сара сыңсзом,
 Агэра ҳгазом,
 Азэггы дыңсзом
 Зеггы ус иаанхахуеит,
 Акымзарак калазом,
 Хдунеи ҳаңсахуеит.
 Азэггы дыңсзом,
 Ҳаиҫанаиааиуеит,
 Адунеихаан аахыс ус,
 Азэы дцоит,
 Ғазэ дааиуеит,
 Зеггы шыкац икоуп.
 Анцәеиныс,

Еиҫах ҳаиҫаиуеит,
...Мышкы сааҫшыхуеит сышланы
– Сара сажәзом
Мышкы иҫалахуеит сҫамлоны,
Агәра згазом,
Зегьы зегь иахҫәо акоуп хҫәәҫы;
– Сара сыҫсзом.

Адуinei аҫыхәа ашьхыҫ ашәа,
Адуinei аҫыхәа аҫытыбжыы,
Ашәтыҫ – ааҫын ашәа,
Адуinei иахыҫәоит ҫытыбжыны.

Аңстазаареиңш исаҳаит
 Ахәыңыбжыы,
 Аңтазаара саҳаит
 Ғытбыжыны,
 Сгәабжыы саҳаит,
 Ғың схәыңны,
 Адунеи санны,
 Сан снапы санкны
 Ыа сылгахуеит,
 Дыңцакны.
 Ҙарҗалыкыла аңла шәтны изазахуеит,
 Амш убас илашаны
 Адунеи самкуа
 Сара истәны,
 Сан ыара сылгахуеит.
 Аңстазаара ғытбжыны,
 Ғың сарғыхоит,
 Ахәыңыбжыы...
 Сани сареи зны ҳаиңшны
 Сани, сареи ңсык ҳханы

Деазнык ҳақсы еиошаны
Ҳаиҗеиқәшәахуеит
Ақсҗазаара саҳаит
Ғыҗыбжыны
Ақсҗазаареиқш исаҳаит
Схәыҗыбжы.

Ақәа удақәа ирталаны,
 Аңсы ҕыц иухалан,
 Угәабжыы ануахауа.
 Дунеи дуззак уабжан,
 Аңстазаара сакараә
 Ақәа агәеисыбжь адгылаә
 Угәабжьеиңш иануахауа,
 ... Аңхгыы цхык иабызам
 Қәа дунеик иххалан,
 Аңхеикәа әеикәа,
 Ақәа разыныш ашәуп,
 Адунеи асаркыақәа ҕеызшәа еидыҕәҕәала
 Амацәыс аҕеыхақәа акаңсара иаәуп.
 Аңстазаара ҕыц уцәа ианыруеит,
 Ғыц иуахауеит угәабжыы қәабжыны,
 Ғыцза адунеи шыапхтны уанылоит,
 Уакәабоит ақәа ҕыц бара
 Убаны.

Мца баагәара,
Асы бымба,
Мцабылра,
Азыбылра,
Лацәгъа,
Гәыцәгъа,
Мцанахыс,
Мца қьоукъад,
Мранахыс,
Мзанахыс,
Лацш ахыыкам,
Уаф дахыыкам,
Мыч амоуа,
Иахыымаара,
Иахыынхымхәра,
Иахьарнахыс,
Мца баагәара
Сыкәыршоуп,
Чфу, чфу, чфу!

Ашыабыста аҗхызеиҗш
 Ицқоуп ари амш
 Злаҗха ҳаура,
 Ажәдан убасеиҗш
 Ииацәоуп,
 Зеиҗш ыкам аиацәа,
 Аҗшаара цгьоуп.
 Ублақәа ирхылан
 Уарцәуартә аҗынза,
 Абзиабарацәкәа былроуп,
 Гәыблыроуп,
 Уҗсыхаара җнахыртә аҗынза,
 Амш убас илашоуп,
 Ашыабыста аҗхызеиҗш.
 Ажәдангы убас ииацәоуп,
 Аҗстазаара шыри җсраенынза...

Наур Хәупория ихънызылоит

Аңсра зегъ ахъзоит,
 Аңсҭазаара ауп узхъымзо,
 Аңсра зегъ аҳәоит,
 Аңсҭазаароуп иузымхәо.
 Ишҭашоу адунеи,
 Зҭыашьара уахъымзо.
 ...Угәазхарацәкьа знык,
 Абра ушахъымзо,
 Униакәкәоит уаргы,
 Иузгәамҭазакәа,
 Иузеилкаазом акгы,
 Избан? Ишҭа? Ушҭаказ?
 Уаарагы уаароуп,
 Ацароуп ихазхымго,
 Уканац былроуп,
 Укамзаара ҕымҭроуп.
 ...Аңсра зегъ ахъзоит

Аңсҕазаароуп узхьымзо...
Аңсҕазаара уахьза,
Аңсҕазаароуп иузымхо,
Аңсра зегьы ихазхоит.

Убас иҕаулоуп ааҕын сгәәҕы,
Сыблахаҕ гьежьыртә аҕынза.
Абзиабара нтыңраан сгәы тыңсааит,
Сгәы нтыңрааит ҕаанынза.
Сгәы ңшаауеит ааңнуп исхарои,
Бзиабарада ари адунеи дузза исзалои?

Инеизцаа-ааизцаап мышкы,
 Дабацей, дабакоу?
 Шәацәымшәан акымзаракы
 Сахьыкоу аракароуп.
 Адунеи зегь акоуп ара,
 Зегьы-зегь аракоуп,
 Мышкы аңсҭазаара,
 Мышкы аңсра.
 Акымзарак уаҳа,
 Аңсҭазаарацәкьа
 Агьама абара,
 Акымзарак сгәаҳәом,
 Ашәазацәык ишысҭахьцәкьоу аҳәара,
 Уаҳа акымзарак саҳәом...

Зҕаб хэычык ашта лыҕссоит,
 Ашыыжь лыкэа итаҕсоит,
 Ашыыжь лгэыцыхэраа икаҕэоит,
 Амш зхыёеа ааскьоит,
 Арцыс аеыхэа икэабоит,
 Азҕаб хэыч бзиа дибоит,
 Уацэашыыжь дымтарсны дигоит,
 Азҕаб хэыч ашта лыҕссоит,
 Амра лыкэа итаҕсоит,
 Амш ахьацра иаёуп,
 Азҕаб хэыч дгэыҕуеит дыңшуп,
 Лынасың шкэакэоуп шэыңшишь,
 Дыччоит акыр-кырхэа шэзыроишь,
 Ашыыжь азыхь еиңш ицкьоуп,
 Азҕаб хэыч лашта дазшоуп.

Ажәџан агәы тнахт,
 Ашамтаз ибылуа
 Ацстазаара ґыцуп есаашар.
 Ахаан азәгы еицәымзлароуп зынза,
 Даеазнык ҳаицылоит иаґаххар.
 Ахаан азәгы еицәымзлароуп уажәшьта,
 Ацстазаара инымцәазо шьыжьуп.
 Ауаџроуп ихаґәеишьаз Анцәа
 Адгылаә егырт зегь мыцхәуп.
 Амџақәа зегь мџакаә ихынхәуеит,
 Амџақәа зегь мџакаәы еиқәшәоит,
 Аџдгьылгы аакәымцзакәа ицыруеит,
 Ажәџан агәы тнахт икацшьза,
 Ацстазаара ґыцуп есаашар,
 Ахаан азәгы еицәымзлароуп уажәшьта
 Даеазнык ҳаицылоит иаґаххар...

Зны саниуаз исыцыз Адунеи,
 Ахаан икамшәа
 Ахаан сыказшәа
 Сгәы иабойт еиҥах...
 Сыңсҥазаара зны исгәалашәаз
 Пхызушәа,
 Исхаштың мышкы зны еиҥах...
 Исаҳә аңсҥазаара сазусҥада?
 Ари ажәәан дузза аҥака суаҥуп,
 Шыри аңсҥазаара нымцәонда
 Ахаангы аңсҥазаара
 Сҥахуп!
 Зны исыциз адунеи,
 Ахаангы икамшәа,
 Еиҥах, еиҥах
 Исыциларц сыңсуеит...
 Сгәы иабойт ахаангы
 Сыказшәа.
 Сыкамзаргы гәилшкәакәан ишәҥуеит.

Сашәа сгәаҗеыхақәа роуп,
 Зны еизызгаз сыңсаца.
 Сашәақәа рымәа агәоуп,
 Мәазацәык ыкоуп агәаца.
 Адунеи зегь бзиабароуп,
 Псҗазаара еҳ, еиҗа шыри...
 Сашәа сгәаҗеыхақәа роуп,
 Еизызго дыздыруанда, шыри...

Зегь аныхәхәо
 Гәаныла сихәоит Анцәа!
 Азәымзар азәгы аңҗимтәуа,
 Сыхәхәоит!!!
 Зегь аныхәхәо
 Гәаныла
 Сихәоит Анцәа.

Нцәа имазан
 Шәәпшзак саҳаит,
 Ашамтаз ацысқәа шәәхәон,
 Дунеи маза рхәон исаҳаит.
 Ашамтаз ацысқәа шәәхәон,
 Нцәа имазан
 Шәәпшзак саҳаит,
 Ацлақәа ҕымт изазон,
 Амра шәәхәон исаҳаит
 Ашьыжь ашьацқәа тыпхон,
 Ашамтаз ажәәан аатуан,
 Ишқалашаз Уа Зылгха ҳаура!
 Ашамта ацысқәа шәәхәон,
 Нцәа имазан шәәпшзак саҳаит
 Ашамтаз ацысқәа шәәхәон.

Ашыац саниуахо мышкы,
 Сыңсы ңсаатәхоит,
 Ароаш еиңшхоит сыбжы,
 Ақәа хымкәа ақәаршфы
 Сгәабжы наңцоит...
 Ара аңсҭазаара еакуп
 Агьама чыдоуп.
 Адунеи ақәлашыагь хазуп,
 Зегь хамчыдоуп.
 Адунеи аз зегь акуп
 Иара акакәхуп
 Зегь хазтагьежьюа Аамтоуп
 Иара мцахәуп.
 Уаңсы изалымкааз бзанцы
 Мазак хашьтоуп.
 Ах, издыруада мышкы
 Ахаан хшыкоу?
 Аңсҭазаара иахьа
 Икан, икоуп...

Амра хьыцссара,
 Амшын разныцссара,
 Ахьыцслымз сакаран,
 Ацхын хцоуп.
 Иахзымдыруа харак.
 Ашоуреицш иаххаран,
 Ацстазаара агьамацәкьа,
 Мцоуп...
 Мца иамбылыз имзышац,
 Азгьама издырзом,
 Дунеи мца ианарцәо
 Цәыкәбарк.
 Ацстазаара агьамацәкьа
 Зым-цоуп,
 Хәыцзакоуп ихазо хәыцзак...
 Амра хьыцссара,
 Ахьыцслымз сакара,
 Ацстазаара ицегь хәыцзак...

Ахы ацслызи еилацсоуп,
Нырцәи-аарцәи.
Амра хыцслыз рыбжяцсоуп,
Нырцәи-аарцәи.
Уа ахыкәараә цъара,
Зны ҳаицылоит ҳаниира,
Зны ҳаицырцуеит ҳаныцсра,
Дгыли жәдани еикәаршоуп,
Амра хыцслымз рыбжяцсоуп,
Нырцәи-аарцәи...
Уа ахыкәараә цъара,
Цъа ҳаицылоит
Ҳаныцсра,
Ахы ацслымзи еилацсоуп,
Нырцәи-аарцәи.

Абзиабара ареквием

Еибашьран цака Адгьыл. Уи адгьыл адэафэ дызгашаз ахы икэшэан дышьтан жэохэ шықэса иртагылаз ачкэын хэыч. Еибашьран, цака Адгьыл еибашьран. Уи адгьыл адэафэ ицсы ихыцуан ачкэын хэыч. Дызхьымзас абзиабара иаршэтыз адэы цэгьала ицшзан, цьанат пхыз иалцызшэа. Уи адгьыл адэафэ дматанеиуа икэла дизцаауан ачкэын хэыч:

Уара абзиабара уахьзама?
Сахьзеит ацсра,
Уара бзиа урбахьазма!
Сабеит ацсра,
Агэы цшаауан, ицсуан ацша.
Ицсуан ацша
Хшац Хазшаз Анцэа!
Иматанеиуан адэафэ ацша.

Ахацәа рашәа

Зыбзиабара ашьяц змыркъацыцыз,
Зыбзиабара иаблыз ахацәа!
Зхацара зеиҳа еиҳахаз,
Зычкәынра иахьымзакәа иахьзаз,
Зхацара аиҳа еиҳахаз,
Ачкәынцәа, ахацәа, афырхацәа.
Зыбзиабара ашьяц змыркъацыцыз,
Зыбзиабара иаблыз ахацәа!

Зыбзиабара агьама агәыпқәыхшеипш еиҳамхаз,
уи еиҳаугьы икоузеи? Анцәеи ауааи ирыбжьоу
Агәы – Ахш – Агәыхш – Амаалықь ихәы, ауааы-
тәыюса игәнаҳа ихызхуа, ишья-ида зрыцқьо, иңсы
зразо Агәыхш. Агәыпқәыхш агьама зхамыштыц
дхәыцуп, ихаштаанза дмаалықьуп Ауааы, ихаш-
тыр!?.

Уи адэафы рхи ршьапи еилацаны ицэан ацсреи
ацстазаареи. Пшэымара зуаз Псроу Пстазаароу
узеилмырго, аибашьра цон, ицон ашьа кацшь, ашьа
цқа.

Ахаца ишьа ахькатэаз
Адгьыл цшьахоит,
Ашьац кацшьхоит
Ашьац иацэа.
Ахаца ишьа зны ииацэахоит
Ашьа иацэа, убас иицэоуп,
Ахаца ишьа ахькатэаз
Адгьыл цшьоуп.

Ашьац иацэа
Аацну тагалану хазну?
Уа издыруада?

Уа ақсра мыжда
Ғагалан змам, иабаґаху
Ашыац иацәа
Ииацәоу икацшыу анузымдыруа,
Иузымдыруа
Ухы ахьугара
Угәы аныҕкаауа
Угәы ҕызцәаауа ақсра мыжда,
Ақәыпшқәа иґоу ирыхзызаауа,
Уа рґа зацәқәа нарылґаауа,
О, иамчугеи ақсра мыжда,
О, ирымчугеи урт ранацәа,
Урт рабацәа,
Уаҕымыжда,
Ицәа иґамзауа уа икоугеи,
Ашыац иацәа,
Ааңну ґагалан ҳазну уа издыруада?

Агәнаҳақәа иреиҳан Ақсра. Ари аҕыза ақшзара
ныжыны ацара. Ашыа шагәыцкьасозгы ари адгыл
ақшзара нхон. Иара Анцәа еипш. Гәнаҳа змазамыз
Ақсадгыл агәы ґнахырц аґахын, шәхацкы схәыц-

қәа, шәхацкы, Нцәа уками Анцәа хәа Анцәа рыцсы
зацәқәа ҥыхны Анцәа иашьапкуан. Ацҥазаарацә-
кьа агьама убон уцсреи уцҥазаареи анеикарахоз.
Иагьамазеишь уи ацҥазаарацәкьа? Хҥханы имоа-
цысуаз нас икьаҥоз. Еибашьран цака адгьыл...

Уи адгьыл адәәҕы дызгашаз ахы иқәшәан дышь-
тан жәохәшықәса ирҥагылаз ацкәын хәыц. Ахацара
иахьымзакәа ифырхацахаз. Ицсы ихьцуан, ицҥа-
заара дныжьны ицон зҥабхәыцны. Ицҥазаара дыз-
хьымзаз зҥаб хәычык лнапы ианцаны илгон ацыс-
хәеицш иласза, – алашареицш егьи лнапы ианын
мацәазк алағырз, ари лнапы азәы ицҥазаара, азәы
ицсы, Ауаҕы ицсы.

Иабалдыруаз ицсы лнапы ишаныз длыхьзар уи
арцыс ииюны ицоз ацкәын азҥаб цҥазаара еиқәхон.
Ах, алахьынца хара халнахуоу, иара алаххуоу зды-
руада?...

Ах, уи азҥаб хәычы дихьзар

Ах, уи ацкәын деиқәлырхон

Ах, уи азҥаб дихьзар

Аха уи ацкәын хәыц дҥахон,

Ибзиабара даеа шыаѣак
Шыаѣак кайцар,
Аха уи ачкэын хэыч деикэхон.
Нас уи азґаб хэыч дихьзар,
Ацсра тахон,
Аха иаґаххар,
Убасеицш икалон
Уи ачкэын, ачкэын хэыч деикэхон.
Ах, уи азґаб хэыч дихьзар,
Ибзиабара даеа шыаѣак
Шыаѣак кайцар!
... Аҳауаѣ инхон агэызра
Ацсреицш ихааз
Иаґа ихаараз
Аха, уи ацыхэтэантэи агэызра
Зны икамлаз
Ацсра игэзуан
Уи азґаб дааигэахон, иара дтахон
Еиҳа, еиҳа дхарахон,
Ах абзиабара шыаѣак
Кайцар?
Абзиабара ашыац иацэан,

Ицшзан цъанат
Анцәа хазшаз уи ацкәын дгәат
Уи ацкәын дшат,
Досу хабзиабара Хат,
Шьяәак зыбжьоу
Хаира, хабзиабара, ҳацсра
Ма знык еицхат
Досу хабзиабара хат Анцәа!

Анцәа Уоуп Анцәа! Гәнаҳа еиҫа гәнаҳа Абзиабара ашьра Ауафы уара убзиабара имхра. Уара иушеит ацстазаара, ахала әеашеит ацсра, нас уи ицшааит ауафы гәнаҳаран.

Аира ацхья, ацсра ацхья Абзиабара ахацкы, уи ыкамкәа иирагы ыкам, цсрагы ыкам. Абзиабара ахацкы! Ө-гәык рыбзиа збо уара, урт рылашара. Нцәа дызлалбаауа, ауафы дызлахалоз ацхя зацә бзиабара былует, ианысыз бжа дынцәоуп, бжа дуафуп.

Ианымсыз!? Рацхья зегь рацхья абзиабара, нас аира, ацсра. Уи зегь иреихау Ацстазаароуп Анцәа изы. Зегь еибаркны изку абзиабара, урт зегь акоуп

Анцәа изы. Нцәара зқәым ацсра зқәым – Ацста-
заара. Ирхәоит Ацсрагы иамоуп хәа цьанатдәы –
адәыпшза, адәыкакач. Ирхәоит ацсрагы иамоуп
хәа абзиабара адәиацәа, ашәтқәа ирықәгылан ины-
кәоит уа арқарцәеи, атыпҳацәеи. Нцәа гәахәарак
ихнахын рхы рхаштын, уи ацшзара итоуп азеипш,
урт рашәа ашәақәа иреихәуп, урт ирхәоит ахаан
уафы изымхәац Абзиабара дузза ашәа. Ирхәоит
ацсрагы иамоуп абзиабара адәхәыпш, абзиабара
адәыкакач. Нацънатә адәыиацәа, ирхәоит уи ашәа
зацәык ауп изырцәо Ацсра уи ашәа зацәык ауп ацс-
ра зхыпсаауа, Абзиабара ашәа.

Уи адунеиафы еипыло зегь еизцаауеит: Уара аб-
зиабара уахьзама...? Аха, зегьы зегь ирыхьзоит Уи
Анцәа Хазшаз ибзиабара дузза, Хара хьыхшаз Аб-
зиабара, ацстазаара зхылцыз. Ацстазаара Анцәа
ахаан дызлымцуа Ацхыз ссир, ацхыз хаа. Ацстазаа-
ра ахьтазаара, ахьагыцра, ахьаа ахьцра ацсра.
Хьыхьзази хазхьымзази рхәаа цага хазхьымзас
ашәа, хазхьымзас ацстазаара, хазхьымзас абзиаба-
ра.

Адунеиѣ икоу акоуп
Анцѣа ихшаз,
Анцѣа Нцѣаны дызбаз,
Анцѣа Нцѣаны дызшаз,
Абзиабара иара Анцѣа!
Досу ҳабзиабара
Ҳаѣ Анцѣа!
Ҳабзиабара шаѣ Анцѣа!

Сѣыхоит ианѣыхо аңсаатә,
Адәы иацәа ианықәло ашара,
Лашаран иахталойт наңьнатә
Иахзымхо аңсҭазаара хаара...
Сѣыхоит ианѣыхо аңсаатә,
Ашара саргәырғьойт аңысеиңш
Аңсҭазаара саҳәойт еиҭах,
Ахаан инымцәауа аныхәеиңш,
Ари амш алашара сызхоит,
Гәыкала сыканаң сыкан,
Сыззымдырзо рыччаңшь сзынхоит,
Мышкызны лашаран саныкам...

Амза ацыхәтәантәи ацәашьейцш,
Цьоукы рыбзиабара дыркаҕеит,
Гәык иазымгәыгьуаз гәыгьны
Ацша пхьатәеит мазаны,
Цьоукы рыбзиабара дырзан,
Ашәтқәа кьаасуеит шарқазы
Ацсаа дырҕыхан
Рашәа кацәеит,
Амза ацыхәтәантәи цәашьны,
Цьоукы былны еилацәеит.

Нцәа игәаңхара ашәаңшь каршоуп
 Ашәт ахышәтәә аңсы тоуп,
 Агәы еисуеит
 Акәара-акәара,
 Ашәт ахышәтәә аңсы тоуп,
 Ашәтгы абла ахәыцқәа ахоуп.
 Адунеи зегь абауеит,
 Адунеи зегь аҳауеит,
 Акәара-акәара агәы еисуеит,
 Ашәтгы аңсҭазаара аҭахуп,
 Ашәтгы абзиабара иазыңшуп,
 Нцәа игәаңхара ашәаңшь каршоуп,
 Нцәа игәаңхара аәхәароуп,
 Ашәт ахышәтәә аңсы тоуп!
 Ашәтгы абла хәыцқәа ахоуп
 Нцәа игәаңхара ашәаңшь каршоуп.

Уа сыңсы җашәанда уашәа
 Ашарң ишәахәо аңыс
 Анңәа иуҗеит гәырҗәәхәаша
 Зегы ируҗарцаз шатәыс
 Ихәала, ишеит ижәбома,
 Шәәых, аңсҗазаара уаароуп,
 Иказамзаап маза, аргама,
 Исзымбатәбарахо уаәроуп,
 Уа сыңсы җашәанда уашәа
 Угәырәыхагоуп шьыжыы,
 Сызқәа анасто адгыл хьшәашәа
 Слымҳа иҗаәаит уа убжыы.

Дгылы жѳани ргѳы еидуп,
Мцак рзеилоуп,
Зык рхуп,
Рыцсы рзеилымхуа
Еибаркуп,
Дгылы жѳани ргѳы еидуп,
Лашарала ргѳы аартуп,
Рыцсы еиларшѳуп, еикѳыхшоуп
Мцак рзеилоуп,
Зык рхуп,
Бзиа ишеибабо цьшьахѳуп.

Ажәџан агәы аайџшәџан,
Икашәеит ажә шьыжьымтан,
Ашьыбжьон уи иашәахеит,
Адгьыл иакәшеит имрахеит,
Ахәылбыьхаз имцаны,
Жәџан икыдлеит иацәаны.
Адунеи пхызушәа ибаны,
Жәџан ихалеит иашәаны,
Адгьыл агәы аайџшәан,
Иҗашәеит амра хәылбыьхан,
Ашьжьымтан уи иашәахеит,
Адгьыл иакәшеит имрахеит.

Азқәа рылғаа быбыш аңсҥхәа
 Ашьха ихьцны инаскьоит,
 Сыгәгы иснаҥеит сыңсы цазшәа
 Лаңшы ахьымзо ихарахоит.
 Жәәан иацәара инзаакәакәалан,
 Цыск нҥалоит уа хланцы,
 Сыңсы исхыңрааз ҕыц исхалан,
 Ицегь иацлеит сыңсынцры.
 Ацла исырҥеит аңша амцәыжәә,
 Ахратә арҕаш цырцыруеит,
 Дунеик иаламшәац абжьыхаа,
 Ашьха ианыҕоны исаҳауеит,
 Азқәа рылғаа быбыш аңсҥхәа,
 Адгьыл иакәыхшаз рыңсқәа.
 Агәхьаагара аңра шкәакәа.
 Лассы иаҳгәаларшәала ақәа...

Ацла ахыцәқәа аецә шәтит,
 Ашьха ақәцәаны,
 Ацх ауапа еикәацәа хәит
 Адгьыл тахәхәаны,
 Арака азаза даеакуп.
 Арцу абжьи ахоуп.
 Ацәцәа инымцәо ҕытбжьуп,
 Ашьыжь агәабжьуп.
 Аамта агьама убоит,
 Зыхьны зы-ҕамҕак,
 Ацстазаара абра исызхоит
 Ицегь еа хәыцзак.
 Ацла ахыцәқәа аецә шәтит,
 Ацстазаара ахаҭа
 Адунеи агәы стацшит,
 Аецә хьыцъцъаауа
 Ацстазаара абра исызхоит
 Зны иансызхара.

Ата́тын хыблаахеицш икасыршэит
 Сгәала,
 Ари ацх абзиа́бара зцым
 Насшәысхт сыцкәа́зеицш,
 Агәхьаагь зынза иском.
 Аза́за кәанда сылаиоуп ашья́цаә,
 Иауеит иакә́ымцзакәа ацсата,
 Адунеи а́цыхәа аа́цын ыцәоуп,
 Абар и́фыхауеит еи́та...
 Иса́хауеит ашьшьы́хәа ашья́ц ашәа,
 Иса́хауеит хара ашә́тыцкәа ргәабжы́,
 Ата́тын хыблаахеицш ацх хышәашәа
 Сгәа́әы исырцәеит фым́тзакәа шьыжы́.

Зынра зышкәакәа асы
Мацк снаәыхәоит усзыпшы.
Азын ажәла канапсоит,
Ажәла шкәакәа еикәыпсоит,
Адгьыл иалахоит аңсы,
Адгьыл иакәыхшоит асы,
Мацк снаәыхәоит усзыпшы.
Зынра зышкәакәа асы...
Ахьта гьама мца хааза,
Зынза иаххамыштырц зынра,
Ақәаш аблақәа таауеит,
Уәыхаанза саауеит,
Зынра зышкәакәа асы,
Мацк снаәыхәоит усзыпшы.

Убас ицаулоуп аацын сгәәҫы,
Сыблахац гьежжыртә акынза.
Абзиабара нтыңраан сгәы тыңсааит,
Сгәы нтыңрааит ҫаанынза.
Сгәы ңшаауеит ааңнуп исхарои,
Бзиабарада ари адунеи дузза исзалои?

Иқәысхи адунеи?!
– Иқәсцаз!
Иалсхи Аңсҫазаара?!
Иаласцаз!
Иқәсхи Адгғыл!
– Уаәроуп!

Җхны җхыз
 Илеиуеит асы,
 Зны-җхыз –
 Амра каццеиуеит,
 Дгыли жәани еимаџуеит,
 Сыҗхызаџ илеиуеит асы,
 Адәныка амра каццеиуеит,
 Ацеҗь иҗацааит аҗсы,
 Ихәхәхаз азы убар,
 Иабакоу?
 Җхны җхыз илеиуеит асы,
 Ацеҗь аҗа ицәоуп азы
 Зны-җхыз амра каццеиуеит.

Сыпхызқәа рыла ацх қәцаны
 Икасыршәит ушьапакны,
 Ихәыт-хәытуеит сханы ацша,
 Уа быгәхьаазгаз дыпшаа,
 Уа быгәхьаазгаз дазәуп,
 Нырцәи-аарцәи дыбзыпшуп.
 Икасыршәит сгәы цъара,
 Икакацхаз асаара,
 Хараза цъара еинымт,
 Бзиа еибабоз еицымт,
 Урт ирыцуп са сыпсы,
 Ашәт иахылцуа шәахәаны
 Ихәыт-хәытуеит сгәәфы ацша
 Уа быгәхьаазгаз дыпшаа,
 Уа быгәхьаазгаз дазәуп,
 Нырцәгы аарцәгы дыбзыпшуп.
 Мзашәахәала ацх хырцоуп,
 Ашәт ацхыз хәыц – сара соуп.

Цəашəтны ашара сырба,
 Гəилкацшыны амра ангəылцуа,
 Цысбжыны азаза катəа,
 Ари адунеи санацырцуа...
 Ацх ацəцəа арбагь абжы,
 Ссаат цага схаштыр сырəыха,
 Сыблақəа шхыстуа шыжы,
 Цəашəтны ацлаə сырəыха.
 Сыцсаца еизыкəкəоит ацхарпа,
 Гəилкацшыны амра ангəылцуа,
 Цысбжыны азаза катəа,
 Ари адунеи санацырцуа...

Сгәацан хәыт-хәытбжык саҳаит,
 Сбарцан ацәа махә пытуан,
 Ажәоан ақынза исызҳаит,
 Ааңын сашта итаңшуан
 Абла акакацқәа хыҳәхәы.
 Сценцьыр ахала иаатуан,
 Нас иныоналон сыюны
 Захьынцьара сыхьз саҳауан,
 Нас инасахаштуан мышкы
 Сгәацан хәыт-хәытбжык саҳаит,
 Сбарцан ацәамахә пытуан,
 Ашьхыц иахалон аңсы,
 Сгәацан хәыт-хәытбжык саҳаит...

Аңша ныцаскит алыхәта
 Аңша җасхәоит исышьтзом,
 Шьышьи-нани, шьышь-нани,
 Уашьта угарала исузом.
 Уцә уааңсазар,
 Уара акара
 Хымха-ңымшьа
 Уеушьит нас,
 Уцә угаралан ухьтәгара.
 Шьышьи-нани
 Уцәуоит цас,
 Шьышьи-нани
 Ахьтәы лыхәта,
 Ухьаа ьцысхит ихәны.
 Шьышьи-нани
 Разны лыхәта
 Уцгоуп убла җахәаны,
 Шьышьи-нани
 Саара слыхәта

Ахьи-аразни еилаҕсоуп,
Шьишыи-нани
Саара хэыда
Хыыразныла уеилаҕэоуп.

Уа жэоан ихалан
Жэоанахьтэ иҕшхьада?
Дунеи цла зтаахьада?
Уараида гэышьаза!
Дыкоума?— дыказам!
Уараида гэышьаза.

Оыцъа ирзеибамхәаз мазажәан,
Ашәтқәа гәылцуеит шарқазы,
Адуinei иазымкын ашәа
Цыск иаагәылнахит абжы.
Ираҳатуп ажәла анышәә,
Ицстацагоуп ацсата.
Ацхарпа ажәуеит ашәт ақышәә,
Шьхыцк ацстазаара ахаҭа.

Амза зара тырфаҭа,
Сыцх ацымшь ецәа шаша,
Сыжәоан аца иагымхаша,
Амза зара тырфаҭа...

Адунеи иакәыхшаз аңша,
 Ахацкыхәа инталеит,
 Быжьра-быжьцәа неикәырша,
 Ецәарышка ихалеит,
 Дунеикәыхша ицаз аңша,
 Уара мыжда гәашья
 Изхәарыдашь ухыңша,
 Уеумшьын баша,
 Уекыдумкьан уеыртынч,
 Адунеи узтыцзом,
 Досу ихамоуп хәәхәара,
 Зегь акоуп хзахысзом.
 Уара иаңхьаз злахьынца,
 Злахьынца ианымшәаз,
 Адунеи иакәыхшаз аңша,
 Аха ахацкы изымцаз
 Изхәарыдашь ухыңша,
 Уеумшьын баша
 Дунеи кәыхша, уас аңша
 Уара мыжда гәашья.

Икәандаза Җазхшаз иңсың
 Ёыц ёыц инаххалоит,
 Хдақәа иртыхәрааны ҳаңсы,
 Аецә рахь ихалоит.
 Ари аңсҗазаара насың
 Җаңсың лаҳга-ғаҳгоит
 Икәандаза зны ҳаңсы
 Иразарц изнаҳгоит.
 Икәандаза Җазшаз иңсың
 Ёымт илаҳга-ғаҳгоит,
 Ари аңсҗазаара насың
 Нас мышкы изнаҳгоит.
 Икәандаза Җазшаз иңсы
 Хшьа-хда инарҗалоит,
 Шан ибзиабара акәиц,
 Мраны инаххалоит.

Аңша ахы гьежьюеит,
 Аңша агәы ңшаауеит,
 Алағырз аауеит
 Ҳара ҳзы ақәа.
 Ыара ақәа сасуеит,
 Иаанацан аңша,
 Аңстхәа тачқәа ңшуп,
 Аңша хчы-бымбылқәа
 Қәа лабжышла итәуп,
 Аңша иатахымкәа
 Иканацоит ыара,
 Нас ыара иахаштүеит,
 Итәуар азхара,
 Нас ргәы нархаштүеит ,
 Аңша хы гьежьи,
 Аңша гәы тацәуа,
 Суҳәалоит шыжьи
 Аңтақәа умырцәуан.

Саб игәалашәара иазкуп

Шакараантә угәы иқәнаухьоузеи асы
Шакараантә еиҫа?
Уи асы раҫхьатәи ушьҫақәа зну
Угәы иқәиоит иахьа.
Ишлеит аҫсабара
Иҫнахит аҫсы,
Ихьшәашәеит аҫхара,
Ихьшәашәоуп асы
Амцақәа рымца
Сгәы ахьҫа иакуеит,
Саб уа уҫхара
Цәгьа сазгәыкуеит
Сгәы ацааеиҫш иҫалоит,
Ухьҫа зацәуа,
Ахьҫа сакуеит
Асы анауа,
Ушьҫақәа сашҫаҫы избом сыҫшаауеит,
Саныхәыҫызеиҫш

Уабацеи?
Сцаауеит...
Ишџахароу амџа
Сгылан сыџшуп,
Снапкџа реиџш
Угџы икџу асы џхазарџ
Сџахуп.
Аха ихьшџашџоуп
Ахаџџ иџабжџо
Уара уџымџреиџш
Асоуп акџы зымџџо
Саныхџыџзазеиџш
Уабацеи сцаауеит?
Ишџахароу амџа
Асы шкџакџа ауеит.

Азы хьаа хаҳәхоит зны
Адунеи иадыруа аҳәарцаз.
Адгьыл иалыхәраан аңсы,
Адунеи ахацкы ицарцаз,
Азы хьаа хаҳәхоит зны
Ҷыцны адгьыл цсыс иахалоит
Иаразарцаз Ҷыц аңсы
Ахаҳә иацабоит азы
Азы хьаа хаҳәхоит зны.

Саб игәалашәара иазыскуеит

Шакарантә угәы иқәнауран икоуи ақәа?
 Угәхьаазгоит саб.
 Сыблажыш акара ишумашь ақәа?
 Ишәтит угәәфь ашәт,
 Угәхьаагара акәхап
 Иахалаз уи цсыс,
 Издыруада нас ...
 Цхызушәа икоуп адгьыл ҳазқәу,
 Цхызуп зегь нас...
 Ҳазшаз ҳануп инапы,
 Мышкызны зны ҳаикәшәоит,
 Ари адунеиаә еиоақшоит ҳацсы,
 Ари адунеиаә ҳаипҫхоит.
 Шакараантә угәы иқәнауран икоуи ақәа?
 Угәхьаазгоит саб.
 Сылабжыш кәанда уфымтра ахаҫа
 Ишәтит угәәфь ашәт...

Ацх агәеицш ссаат хәыц ццакуеит,

Еиларцсоит арбагьқәа

Ишама?

Еибырхәоит рымаза аргама,

Хазшаз Адунеи зегь шеит...

Еибырхәоит ари ажәабжь

Иабыкәу?

Иахьакәушәа иҕыхоит

Зегь ҕыц,

Ацстазаара абжьакәзар акәыкәу

Ихапхьоит ацстазаарахь ҕыц.

Ишама?

Ссаат агәы тыцуеит,

Арбагь хәыц рапхьатәи абжьи,

Адгыли ажәәани еихыцуеит

Ацстазаара акәыкәу абжьи...

Зынза ихаҳәымхарц ҳагәқәа,
 Илаишьтуеит цака ақәа...
 Илаишьтуеит цака асы,
 Адгьыл еиуамхарц ҳаңсы
 Аарцә аңсҭазаара, мышны
 Нырцә аңсҭазаара цыхны,
 Ихәхарц еазнык ҳгәабжы,
 Ғыц ҳарғыхоит адыдбжы,
 Хгәыгра мкьаҭарц ҳагәқәа рғы,
 Мацәыск иацнаҭоит ҳразкы
 Зынза ихаҳәымхарц ҳагәқәа,
 Илаишьтуеит цака ақәа,
 Зныза ихаҳәымхарц анышә,
 Цәықәбарк ықәикуеит ақьышә,
 Зынза ихаҳәымхарц ҳагәқәа,
 Илаишьтуеит цака ақәа.

Адыд – ахаца иказшья
 Амацэыс – усқан аңхэыс,
 Хазшаз еилейтэан ршья,
 Ирзалихит адгьыл оныс,
 Иемигеимцарак ауп ирыбжьоу,
 Иныхэоуп рыцстазаара ашэа
 Издыруада ахаца иказшья,
 Аңхэыс лоуп, – амацэыс гэашья,
 Лахьынцамоак мацэысны икарчча
 Ихалтоит аңстазаара амоа,
 Адыд – ахаца иказшья,
 Амацэыс – усқан аңхэыс
 Хазшаз еилейтэан ршья
 Ирзалихит адгьыл оныс.

Ишәтит ашәа шьыжьымтан,
Сгәаца зазала иҫахәхәан,
Ишәтит ашьыжь агәәҫы,
Азаза хәмаруеит адәәҫы,
Ашәа ҫысхит шарҫазы,
Ашьыжь еиҫшын уи аҫштәы,
Исаҳаит сгәәҫы абжьы.
Ҳаҫсқәа еилаҫәан нас ҳаҫрит
Ашьыжь дәиаҫәәҫ ҳааҫшит,
Игәыкуан, сгәыкуан саргы
Иаҳзеиҫшын аҫырра аҫсрагы,
Аҫстазаара ҳаҫхәа ишьтан
Ишәтит ашәа шьыжьымтан...

Адгьыл хананыцуа
 Хгәыбылра мрахойт,
 Хацсы анаххыцуа
 Хагәхьаагара қәахойт,
 Ацстазаара аныццышәхо
 Хабзиабара мцахойт,
 Хгәыграқәа нышәтышхо
 Хәымтра шкәакәа схойт,
 Хгәыбылра иахылцыз
 Ацстазаара хтынхойт,
 Амра шьыжь ицәырцыз
 Ишыпхац ипхойт.
 Адгьыл хананыцуа,
 Хгәыбылра мрахойт.

Хгәыбылра мрахойт
 Адгьыл хананыцуга
 Хагәхьяагара қәахойт,
 Хаңсы анаххыцуга,
 Хабзиабара анаххыцуга,
 Хаңсҗазаара мҗахойт
 Хаңсҗазаара аныццышәхо
 Хҗымтра шкәакәа схойт,
 Хгәыграқәа анышәтышхо
 Аңсҗазаара хҗынхойт,
 Хгәыбылра иахылцыз,
 Ишыңхац иңхойт,
 Амра шьыжь ицәырцыз...
 Аңсҗазаара хҗынхойт,
 Аңсҗазаара дузза,
 Хгәыҗуеит нас зегьы,
 Хгәыҗуеит зегь уацәынза.

Ицәаху сыбзиабара
 Аецә рыгәзра
 Иаѡызоуп агьама,
 Зны исхаштыз хара.
 Зны ацых иацәузаз
 Ацхара хынхәуеит,
 Есаaira иуцрыхоит
 Угәаца ҕнаҕуеит,
 Сыпхабмырштын
 Сыҕоуп, исыпхьоит абжы,
 Адгьыл ацыхәан
 Дыҕоуп азәы
 Аецәқәа ирылшәаз
 Лашаран хара
 Иҕоуп ацсҕазаара,
 Иҕоуп ацсра.

Ашьха рѣымтра
Роаш шьтыбжьуп,
Ашьха рѣымтра
Ашәа шкәакәа
Ахаҳә иалцыз лағырзуп.
Ахра итыпрааз абжыы шкәакәа,
Ароаш ашәа ҕытыбжьуп,
Ахра кнаҳақәа ирыхшьуп
Мпахшьыы шкәакәан.

Ақәа шкәакәа ауеит
 Закәи?
 Азын аама?
 Ақәа ишлеиуаз илаҳәны
 Нас ишкәакәахома?
 Ақәа шкәакәа ауит,
 Шьири!
 Азын шкакәа шәит, пшьяала
 Ақәа шкәакәа ауит пшзала!

Ажәаѡан ҳацәажәарц иәѣуп,
Ақәа иауа ашыац иаңштәуп,
Амра гәылшәтит ахәәѣы,
Ах ишңалашо ахаѣы.
Иауеит сыңсҭазаара ақәеипш,
Икыдцәан ихкәоит ақәеипш,
Срыхьзарц шысҭаху зегьы
Акагьы иамҳәакәа азәгьы,
Икыдцәаз ақәеипш сыхкәоит,
Ари аңсҭазаара сызхоит.

Ацых иаччабжьуп азыхь,
Ашәтқәа ҟышәарччан ишәтит,
Ааҟын аблақәа хнатит,
Мазак сархәеит аецә хыхь,
Ацых иаччабжьуп азыхь.

Зыбзиабара зызхагалаз ажәоан,
Иецә ҟхоит есуаха,
Иецәахаз абзиабара,
Хгәы ашәахәа.

Адыдбжы,
Ақәан икоу ағытыбжы,
Ақәғытыбжы...
Ажәәан ажәә
Ағнахт аңша.
Ажәәан абла җнахт ақәә,
Ақәабжы,
Адыдбжы,
Ақәан икоу ағытбжы,
Ақәғытыбжы...
Идыдуеит –
Аңсҗазаара абжы
Саҳауеит.

Амза саркыа џежъ сханы
 Саныцшылоит ҕымт,
 Уи аоныцка даеазэы
 Дсыхэацшуеит уажэы...
 Тынчроуп, аха убас ара,
 Сгэабжыы саҕауеит,
 Амза акынтэи даеазэы
 Дпышэарччо даацшуеит,
 Ацэцэа цаҕақэа рыбжыы
 Саҕауеит еиҕах,
 Амза саркыа џежъ сханы,
 Ионацшуеит суаҕах,
 Амза саркыа џежъ сханы
 Саныцшылоит ҕымт,
 Уи аоныцка даеазэы
 Дсыхэацшуеит уажэы...

Ашьха сҭаршәуп
 Анцәа икәа
 Адунеи еакы сҭахзам,
 Сдақәа ирҭалоит арџаш бжьыхаа,
 Зынзак ажәџан харазам.
 Шьхак унхыцыр, шьхак ухалоит,
 Цьара каршәроуп цақьароуп.
 Зны санкьало абра скьалоит,
 Сахьынхацәкьо мышкы ароуп.
 Ашәықәс шәышықәсан имџасуеит,
 Зынзаск аамҭа ццакзом,
 Амра ануҭаху инџасуеит,
 Ианузымхо иҭашәазом.
 Унахықәхәар ахра аика,
 Зынзаск ажәџан ҳаразам
 Ашьха сҭаршәуп
 Анцәа икәа
 Адунеи еакы сҭахзам.

Иџабеит аџеџь џыкка,
 Аџакар, џаблит аџаа,
 Цаыкэбарк џазџо,
 Хьы иаџсоуп
 Ахаџа иажэт азы – џыркэкэа,
 Иџабеит аџеџь – џыкка,
 Ахаџа цаажэеит, ґымџ,
 Азба,
 Аџакар,
 Ўаблит аџаа...
 Иџабеит аџеџь џыкка.

Иаххылапшуа Ажәәан Амца,
 Хәтоумцан зны.
 Хәниуа хәфыхәоит
 Амца,
 Хәныпсуа Азы.
 Иаххылапшуа Ажәәан Амца,
 Аңстазаара хәт.
 Акызацәык Улыпхала,
 Хәтоумцан хшәт.
 Хәниуа хәфыхәоит Амца,
 Хәныпсуа Азы.
 Иаххылапшуа ажәәан Амца,
 Хәтоумцан
 Зны...

АХҚӘА

"Ахъаа хъуеит..."	3
"Шәымш ииуаз абзиабара..."	4
"Стыңан ацлақәа еиҥаха..."	5
"Абзиабара аниша Анцәа..."	5
"Сыбзиабара шаны..."	6
"Ацла акәа амца ҥоуп..."	6
"Ацла акәа амца ҥоуп..."	7
"Сшьа тамашәҥны..."	8
"Сшьапаца аңша аауеит..."	8
"Ахъаа алашараә ианнеиуа..."	9
"Дабаҥоу, ашарҥ аазгаша..."	10
"Сқәыпшра цәахуп схәычы иҥы..."	11
"Ажәоан иаңхъаз ацысқәа хынхәуеит..."	12
"Сыцла рыкәа ацыс кәтаҥ ҥоуп..."	13
"Сыцла рыкәа ацыс кәтаҥ ҥоуп..."	13
"Сгәы аауртыр..."	14
"Аңхын уанҥа..."	15
"Аецә ажәла каҥсо..."	15
"Шьас исылоу ашәоуп..."	16
"Аңсра ашәҥ ҥежъ аҥоуп..."	16
"Ма қәаны..."	17

"Сыгәхьяагара..."	18
"Сгәы бызшәак ауп иадыруа..."	19
"Цыс бжьны ашыжь аауеит..."	20
"Сызқәа цланы..."	21
"Сыцых схәыч иаб!..."	21
Ацыси Ацсызи рыбзиабара ашәа...	22
"Сгәы ашәара сыкоуп..."	23
"Рацабаан..."	24
"Ацхын..."	25
"Аарцә-ааза..."	25
"Ахьяа зыркәашо..."	26
"Абзиабара зтоу..."	26
"Хәзәыхәаз ацстазаара..."	27
"Аиқәацәагы шкәакәоуп..."	28
"Аацын ацарцалыкь цытлеит ҟахьхьынза..."	29
"Сгәала исшәеит ацстазаара..."	30
"Хцәуоит ханиуа..."	31
"Сыцсреи сыбзиабарей кьатеик еиҟырцәеит..."	31
"Амза – ицәаз Амра..."	32
"Адунеи иахьҟеан икаҟәоит ..."	32
"Шака иузшаз абзиабара..."	33
"Абзиабара Нцәара неироуп..."	33
"Дзацәымзарц ауаҟы..."	34
"Ақәа – аб..."	35
"Ушыжь иахастоит ацсы..."	36
"Аецәақәа рыццышә..."	36

"Схы нықәцан Ақсра..."	37
"Арбағь..."	38
"Ҳиаанза ҳчапан хырцәеит амрае..."	39
"Ҳғәы быжьба..."	40
"Сиира бгәалашәома сан?..."	41
"Амра ххәеит иқақшьза..."	42
"Ахаан ихәычу Ақстазаара..."	43
"Абыжьқәа еилало ашәаны..."	44
"Цыхла адгьыл цыруеит..."	44
"Анакә ахылацан..."	45
"Схы абахо?..."	46
"Ақстазаара ацла..."	47
"Сыюныцқа асаат хәыч ццакуеит..."	47
"Уцсы амра иацоуп мралаша..."	48
"Адомбеиқәа ацх ааргон..."	49
"Ацых агәыр аца..."	49
"Сымш хәашаны..."	50
"Ақсра ақсы ахьтоу..."	50
"Амш хәашаны иғырпны..."	51
"Х-еиқәҳәаларстак..."	52
"Сыцсы ахыц ианцаны иуртан..."	53
"Азацәра шәтуеит..."	53
"Сцәа иаду сызацәра..."	54
"Ацх ахькыдцәо..."	54
"Напымш, асахьаҗыхы..."	55
"Зыцсра кашәаз..."	56

"Гәыла амра хтоит иахзымто..."	57
"Қәаны ишауаз ажәәан..."	57
"Хғәы Анцәа дузза иңхьарта..."	58
Ацикл «АМРА».....	59
"Адгғыл агьама мбазакәа..."	60
"Аңсра хаа кәашоит..."	61
"Аәеиңш иахжәыз..."	61
"Анцәа идыруеит ушызбо..."	62
"Иахдыруа ҳаҗоуп!..."	63
"Даба ухаҗоуп..."	64
"Азацәра агәы иқәиааз – аныцә..."	65
"Схәыңреиңш исцәыхароу..."	66
"Ақәа иланаҗоит азы..."	67
"Аңсы ахшеиңш ишкәакәоуп..."	68
"Сыңсреи сыбзиабарей рызқәа еидуп..."	69
"Гәил цкык сзааухәан..."	70
"Сгәил цкы..."	71
"Шьхала дылбааит Анцәа..."	72
"Амра..."	73
"Ари адгғыл ағы..."	74
"Адуinei cҗоуп..."	75
"Ғагалан..."	76
"Дхьаңссар..."	77
"Аира аоныцқа..."	78
"Ажәла ахыңсуа..."	79
"Рыңсы ықәхеит..."	80

"Ҳазацәра хҳазырштҹа..."	81
"Цыс хәыцны сгәы итыцрааз..."	82
"Ҳацсы иаҳзеиҹамхәо ахьаа..."	82
"Сыблақәа зытҹеит..."	83
"Узхара ианузыгәхьаамго..."	83
"Сыбзиабара кыдцәан иауеит!..."	84
"Шәыхьзык срылаҳәан..."	85
"Сыцстазаара ацәуабжь – сыцсра..."	85
"Цсреи – цсраца утыц,..."	86
"Ала тҹраа..."	87
"Адуinei итыцрааз ажәа..."	87
"Дадаҳ Дад Дузза!..."	88
"Ацсра ацхыз еицш ихаауп!!!..."	89
"Ақәеи аси..."	90
"Сышьха кәцшь..."	91
"Акәара хәыцы..."	92
"Ари адуinei дузза..."	92
"Ари аацын шыжьуп..."	93
"Ацых ацець цаула..."	94
"Ухацкы!..."	95
"Амра сыцсырта..."	96
"– Ицыбымкан уаҳа быхцәы..."	97
Ацикл "Азымца"	98
"Амцаә..."	99
"Азқәа рхаҳәхәыцқәа дырцәар..."	100

Амра аира.....	101
"Сышә иларшә алыкә..."	102
"Сымшқәа рыла уаанда ушышын..."	103
"Ажәәан абын..."	104
"Сышьыжь цхазуп..."	105
"Ажәәан ала хнаәан ицәеит..."	105
"Ацәыкәбар еиңш..."	106
"Аарцә абзиабара..."	107
"Уцәа ахыскаауеит..."	108
"Есуаха ацх лыхшон..."	109
"Сыцых уахәама сыюноуп..."	110
"Ан аирызла лымшра аалгон..."	111
"Сгәы цыхәраа..."	112
"Сымшқәа реишәа – сцыс-цыхқәа ықәчоит..."	113
"Ақәеиңш угәхьаагара ауеит сгәаҕы!..."	114
"Ацх аеа..."	115
"Имцоу абыжьқәа..."	115
"Уацәы ушьабыстан уааңшуеит..."	116
"Сара сгәеиңш..."	117
"Аңша кәымшәышә аңша..."	118
"Ухьуапа сыцак..."	119
"Бзиа избан азын – зытит..."	119
"Мзаҕаан сҕанагалеит уашҕа..."	120
"Сдақәа ирҕоу ааңын ыцәоуп..."	121
"Уа, сҕарпын..."	122
"Абзиабара иашьын..."	123

"Унапашца агәыр каршәуп..."	124
"Сыцх!..."	125
"Хахә кылцәан..."	126
"Ишеит..."	127
"Ашәакъ ашәыраә..."	128
"Амш ахыцәкәа ихалан – Амра цөит..."	128
"Унацшы-аацшаанза..."	129
"Амра алашәит сыцкы..."	129
"Унасхыысын сцәа-сжыы дысит..."	130
"Сеилахан Ацх Ацсра!..."	131
"Шьабыстак шьамхнышлан..."	132
"Ацх агәы слымхәә еисуеит..."	133
"Уцых цьбара..."	134
"Сшьанца хәызба..."	135
"Ацхәә сгәаартра..."	136
"Абрагь-Саша..."	137
"Ашышкамс ашәа цага..."	139
"Ашыжь сырәыха схәычы..."	140
"Сгәы тыпрааит..."	141
"Бзиа иахбо хайхауп..."	142
"Сааиижьтөи сыкәуп адәы..."	143
"Амца зын рхәеит мышкы..."	144
"Иахзымдыруа хдырыр мышкы..."	145
"Бжь-жәоанк..."	145
"Ацлакәа рымоа аамтоуп..."	146
"Лахьынцәмзар..."	147

Аңсынғыери иашәа...	148
"Җаблақәа ажәәанаә инхоит..."	149
"Азынғыи ишәтүеит атама..."	150
"Пта ашә аатит..."	151
"Уа амшын цәыкәбарк иахшеит..."	152
"Ақәа шла асы..."	153
"Ишәтит адунеи даәазнык..."	154
"Амца аныцәалакь : хоит..."	155
"Нырцә- Мза..."	156
"Ахыжыргәыц аецә сызәых..."	157
"Ацла мцәыжәақәа ытлеит..."	158
"Агәалашәара амгәарта мца хтагыежьюеит..."	159
"Ажәәанеипш ашыжь цаула..."	159
"Сара сыпхын – агәыхты..."	160
"Амза афымтра иалоу здыруа..."	161
"Шьха дәеиужь..."	162
"Ацх арцу абжы ахоуп..."	163
"Зны саныкамло аены..."	164
"Ссаат абжы царуп..."	166
"Ашыжь уардын шкәакәан..."	168
"Мышкы саапшыхуеит, сышланы..."	168
"Адуinei ацыхәа ашыхыц ашәа..."	169
"Аңстазаареипш исаҳаит ахәычыбжы..."	170
"Ақәа удақәа ирталаны..."	172
"Мца баагәара..."	173
"Ашыабыста аңхызеипш..."	174

"Аңсра зегь ахьзоит..."	175
"Убас ицаулоуп ааңын сгәәҕы..."	176
"Инеизцаа-ааизцаап мышкы..."	177
"Зҕаб хәычык ашҕа лыңссоит..."	178
"Ажәәан агәы тнахт..."	179
"Зны саниуаз исыңыз Адунеи..."	180
"Сашәа сгәәҕыыхақәа роуп..."	181
"Зегь аныхәхәо гәаныла сихәоит Анцәа!..."	181
"Нцәа имазан шәаңшзак саҳаит..."	182
"Ашьяц санеиуахо мышкы..."	183
"Амра хыңссара..."	184
"Ахыи аңслызи еилаңсоуп..."	185
Абзиабара ареквием.....	186
"Сҕыхоит ианҕыхо аңсаатә..."	195
"Амза аңыхәтәантәи аңәашьейңш..."	196
"Нцәа игәаңхара ашәаңшь каршоуп..."	197
"Уа сыңсы ташәанда..."	198
"Дгыли жәәани ргәы еидуп..."	199
"Ажәәан агәы ааиюшәәан..."	200
"Азқәа рылюа быбыш аңстҕәа..."	201
"Аңла ахыңәқәа аеңә шәҕит..."	202
"Аҕаҕын хыблаахеиңш икасыршәит сгәала..."	203
"Зынра зышкәакәа асы..."	204
"Убас ицаулоуп ааңын сгәәҕы..."	205
"Иқәысхи адунеи?!..."	205
"Ҕхны ңхыз..."	206

Сыңхызқәа рыла ацх қәцаны..."	207
"Цәашәтны ашара сырба..."	208
Сгәацан хәыт-хәытыбжык саҳаит..."	209
"Аңша ныцаскит алыхәта..."	210
"Уа жәәан ихалан..."	211
"Ҡыңьа ирзеибамхәаз мазажәән..."	212
"Амза зара тырфаңа..."	212
"Адунеи иакәыхшаз аңша..."	213
"Икәандаза Хазхшаз иңсың..."	214
"Аңша ахы гьежьюеит..."	215
"Шакарантә угәы иқәнаухьюузеи асы..."	216
"Азы хьаа хахәхоит зны..."	218
"Шакарантә угәы иқәнауран икоуи ақәа?"	219
"Ацх агәеиңш ссаат хәыч ццакуеит..."	220
"Зынза ихәхәымхарц ҳагәқәа..."	221
"Адыд – ахаңа иказшьа..."	222
"Ишәтит ашәа шыжымтан..."	223
"Адгьыл хананыңуа..."	224
"Хгәыбылра мрахоит..."	225
"Ицәаху сыбзиабара..."	226
"Ашьха рғымтра..."	227
"Ақәа шкәакәа ауеит..."	228
"Ажәәәан ҳаңәажәарц иағуп..."	229
"Ацых иаччабжуп азыхь..."	230
"Зыбзиабара зызхагалаз ажәәан..."	230
"Адыдбжы..."	231

"Амза саркыа џежъ сханы..."	232
"Ашьха сҕаршәуп Анцәа икәа..."	233
"Иҕабеит аҕеҕъ ҕыкка..."	234
"Иаххылаҕшуа Ажәоан Амца..."	235

Сақаниа Гәында Валентин-ицҳа

**АХЫ ЦӘЫКӘБАР
АЖӘЕИНРААЛАҚӘА**

Сакания Гунда Валентиновна

ЗОЛОТАЯ КАПЛЯ
СТИХИ
(на абхазском языке)

Аредақтор *Лиалиа Чамагәуа-пқа*

Акорреқтор *Зарина Саман-пқа*

Компиутерла акьыпхь иазлырхиеит *Димона Гергия-пқа*

Адиапозитивқәа рыкнытә акьыпхьразы анапы ацаџуп 26.05.03
Аформат 70x100¹/₃₂. Агарнитура "Ариал". Аофсеттә кьыпхь. Апхьа-
зага кьыпхь бгъ. 10,1 Атираж 500 екз. 11301

Апсны Аҳәынҭқарра, Акьыпхь аџны. Акәа ақ., Ешба имџа, 168

Ауауы иңстазаара – Ҳазшаз Ихъы Цәцахъ
иңсы хыы цөыкөбарны анагароуп. Уи ңстазаарак
азхостгы... Шака аңстазаарацәкья атахузеи
уңсы ахыц икылган, хыы цөыкөбарны
Ҳазшаз Ихъы Цәца итәтәарцаз? Азәы
ңстазаарак изхоит, дәәазәы?.. Уи здыруада?..
Аилкаара амәа – ңышәароуп, ңшаароуп,
ңстазаароуп. Уңсы ацөыкөбар аразараә
иуцхраауа, уңсы зрыцкьо – Ашәоуп.
Аңстазаара азеилыееараә иуазаз
ацөыкөбар – Хьуп. Уи Ахыы цөыкөбар
Ҳазшаз Ихъы Цәцахъ анагара ҳазар,
насыгы аамта ҳаитар – насыңын.

Автор.